Yarım Ay

№ 60

1 Ağustos 1937

15 Krs.

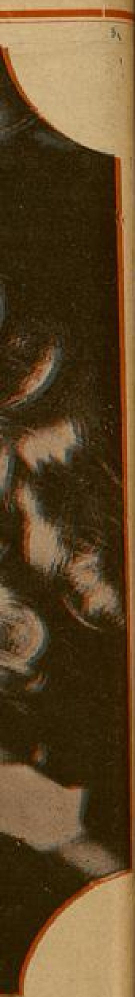

le sokup
besleyen
rülünce,
bertaraf
eyici ve

a yüzler

an önce
ON „ kre-
lik verir.
muhafaza
nini kul-
acaksınız,
bilirsiniz.

(DİKENLİ ÇİT) in genç ve kıymetli yazıcısı

CAHİT UÇUK

mevzuunu tamamen hayat ve hakikattan aldığı çok canlı ve çok sürükleyici bir eseri, aylardan beri (Yarım Ay) için hazırlamakta idi.

(? ? ? ?) adını taşıyan bu fevkalâde Romanı, sevgili okuyucularımız, 1 Eylülden itibaren lezzetle okuyacaklardır.

RESİMLİ AY

TEMMUZ 1937 — Sayı 17

En çok okunan ve sevilen yazıcılarımızın: Birçok MAKALE - HİKÂYE - RÖPORTAJ - TERCÜMELERİ ve ROMANLARI ile BOL RESİMLİ olarak çıkmıştır.

— Mutlaka alıp okuyunuz ! —

"Resimli Ay" Türkiyenin En Olgun Aylık Mecmuasıdır.

◆YARIM AY◆

15 Günde Bir Çıkar Edebî - ilmî - ictimaî Mecmuadır.

İdare Merkezi: İstanbul, Sirkeci Ebussuud Caddesi No. 1-3

RESİMLİ AY MATBAASI T. L. ŞİRKETİ.

Abonman Şartı: Türkiye için { 6 Aylığı: 175 Kr. / 12 " 350 Kr. } Ecnebî için { Yıllığı 1 İngiliz Lirası

Telefon: **23607** *Telgraf adresi:* **Resimliay** *Posta Kutusu:* **629**

Rica: 1) İdare işlerine ait muhaberelerin: **Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi İdare Müdürlüğü**
Yazı " " " : " " " Yazı "
Bilmece " " " : " " " Bilmece Memurluğu
adreslerine yazılması.

2) Bilmece zarflarına 6 kuruşluk pul yapıştırmağa lüzum yoktur; bunların zarflarını açık gönderiniz, o zaman yalnız 1 kuruşla gelir.

MAARİF VEKÂLETİNIN TAKDİRE LÂYIK BİR HAREKETİ:

NEŞRİYATA YARDIM

Kültür Bakanlığı her sene bütcesine koyduğu bir tahsisat ile, memlekette yapılan yeni neşriyata içlerinden faydalı gördüklerinden birer mikdar satın almak suretile yardımda bulunur.

Bizde kitap ve mecmualar, halk arasında maalesef lâyık oldukları mevki ve ilgiyi daha elde edememişlerdir. Halkın okumadığı, veyahut pek pek az okuduğu meselesi, yıllardanberi, her fırsatta ele alınan.. acı acı konuşulan, ve sonunda teessürle boyun büktüren bir derdimizdir.

«Arap harfleri, okuma yazmayı öğrenmek için çok büyük müşküller arzettiğinden, halk okumayı öğrenemiyordu» muhakeme ve mantıkı ile geçmişin ayıbını örtmek istiyorduk.

Cumhuriyet rejimi, pek büyük ve hayırlı hamleleri arasında, harf inkılâbına en değerli yeri verdi. Dünyanın hiçbir milletinde bulunmıyan kolay bir alfabe.. en sade okuma ve yazma sistemini bulup kabul etti...

Bir kaç yıllık bir istihale devrinden sonra, bizde de milletin büyük bir ekseriyetinin okuyup yazacağını düşünerek, düğün bayram etmiştik. Harf inkilâbı 1928 senesi Ağustosunda yapıldı. Bu Ağustos ayında tamam 9 yaşını doldurmuş oluyor...

9 sene mühim bir devredir. Bu müddet zarfında okuyup yazma öğrenenlerimiz bir hayli arttı. Memlekette mevcut büyük küçük okulların adedi, iki kat ziyadeleşti. Bütün bu mesut neticelerden sonra ne beklenirdi?.. Gündelik gazeteler, mecmualar, kitap satışlarında bir hayli yükseklik görülecek.. bizde de matbuat ve neşriyat hayatında bir canlılık hissedilecek; değil mi?..

Gazetecilik, mecmuacılık, kitapçılık revacta bir san'at olacak.. muharrirler, ressamlar ve diğer san'atkârlar bu yüzden hayatlarını müreffah ve mes'ut geçirecekler değil mi?..

Fakat maalesef bu hareketlerin hiç birine şahit olamadık...

Günlük gazeteler yerinde saydılar.. Mecmualar: hergün birkaçı kapanıp, diğer bir kaçı talih denemesi yaparak, topal topal yürüdüler. 1000 veya 1500 üzerinden basılan kitaplar içinden, acaba kaç tanesi ikinci defa basılabilmek bahtiyarlığına, şerefine mazhar olabildiler?..

Bizde, bütün Türkiyede basılan günlük gazeteler veyahut mecmualar yekûnunun - komşularımız Romanya, Yugoslâvya gibi nüfusları bize yakın olan memleketleri bir yana bırakarak, nüfuslarıbizden üç kere az olan - Yunanistan ve Bulgaristanın hükûmet merkezlerinde değil, bunların mühim vilâyetlerinde basılan bir tek gazete veya mecmuanın yekûnuna muadil olduğunu söylersek; vaziyetimizin ne kadar feci olduğu tezahür etmez mi?..

Gazetelerimiz, mecmualarımız, kitaplarımız: mündericatının değeri, baskılarının nefaseti itibarıyle onlardan geri mi?.. Hayır!.. Bugün büyük bir kalp sükûnu, ve derin bir iftiharla söyliyebiliriz ki bizde yazıcılık ve basıcılık, bütün komşularımızdan daha yüksek bir mertebeye erişmiştir...

Bu takdirde kararı: yine halkın az, pek az okumasında.. gazete, mecmua ve kitaba karşı ilgisizliğinde kılmak lâzımdır.. Halkta bu sevda kökleşip, dal budak salıncaya kadar neşriyata Kültür Bakanlığının müzaheret ve muavenet kanadlarını açmasından daha takdire lâyık bir hareket olur mu?

Kültür Bakanlığının Yayın işleri direktörlüğünü büyük bir basiret, yorulmak bilmez bir gayret, ve cidden muvaffakiyetle idare etmekte olan Bay Faik Reşit Onat'ın, 1937 yılında kitap ve mecmualara daha geniş bir mikyasta yardım edilmesi.. Kültür Bakanlığının bu işe avırmakta olduğu tahsisatın arttırılması hususunda teşebbüslerde bulunduğunu işittiğimiz zaman; bu hayırlı hareketinden dolayı memleket kültürü namına büyük bir memnuniyet duyduk. Kendisini tebriki bir vazife sayarız.

Ortalıkta Tifo var:

Çocuk — Anne! Aldığın şeftali, armut, fındık ve haşlanmış mısırlardan bana, bahçede vereceksin değil mi?

Anne — Hayır oğlum!

Çocuk — Peki, ama bunları kimin için aldın ?.

Anne — Ben yiyeceğim?

Çocuk — Bana ne diye vermiyeceksin? Benim canım yok mu?

— Var oğlum!

— Varsa neye vermiyorsun?

Anne — Ortalıkta Tifo var da ondan!..

Kunduracının derdi:

Kunduracı — Şu, ipekli kadın çorabı satanlar ne kadar bahtiyardırlar. Çoraplar öyle çabuk deliniyor ki, her bayan haftada en az iki üç çift alıyor. Halbuki bizim kunduralarımız öyle mi ya?.. (Elindeki kundurayı muayene ederek) Şunları, bir hafta içinde parçalanmaları için ne biçime soksam?.. Böyle bir usul bulan ihya olacak.. milyoner olacak.

Azamî istifade:

Çocuk — Baba! üşüyorum, bu ikinci geceyi de yine açıkta mı geçireceğiz?..

Anne — Çok mu üşüyorsun yavrum, dur sana caketimi vereyim!...

Baba — Oğlum! Daha hâlâ anlayamadın mı? Az önce annene de söylemiştim.. Akay'ın ucuz biletleri cumartesi akşamı saat 8 postasında başlar; pazartesi öğlede biter.. İki geceyi Adada, Belediyenin şu sokaklara koyduğu kanapelerde geçirmedikten sonra, biletin ucuzluğu nerede kalır!..

İki kunduracı arasında:

Birinci kunduracı (elindeki gazeteyi göstererek): — Biliyor musun İsmet, hariçten kundura girmesine müsaade verilmiş!.. Hükümet, önceleri yasak ettiği birçok eşyaların, şimdi gelmesini bırakmaktadır. Bu arada bizim mallarımız da var Ne yapacağız azizim!.. Şık bayanlarımız 15 - 20 lira vererek artık bizden kundura mı alırlar?...

İkinci kunduracı: — Ne telâş ediyorsun Nurlu!. Bize rekabet ederler diye mi korkuyorsun?..

Birinci kunduracı: — Öyle ya!..

İkinci kunduracı: — Aklına şaşayım! Üstünü sire kâğıttan, taklit krokodil veya yılan derisinden; altını da güzelim mukavvadan yaptıktan sonra, bize şeytanlar bile rekabet edemez!.

YANILMAYAN SEVGİ

Süheylâ; «Şükrü ile sabahtanberi kavga ettim» diye içeri girdiği zaman, elimde çok beğendiğim bir roman vardı. Kendimi esere o kadar vermiştim ki.. misafirimi karşılayıp lâzımgelen şeyleri yapacak halde değildim. O, her zamanki gibi yine şıktı ve bana durmadan sitem ediyordu:

— Yine kaç ay var ki görünmedin. Beni çok ihmal ediyorsun Naime! Yok, yok, mazeret falan dilemdim. Fakat sen de pek iyi bilirsin ki seni seviyorum; ve seremoni düşünmeden işte yine karşındayım.

Onu dinlerken kafamda, romanın kahramanları sabırsızlanıyorlardı sanki.. durgunluğumu anladı. Kanapenin ucunda açık duran kitabı alarak karıştırmağa başlad. Hem yaprakları çeviriyor hem de söyleniyordu:

— Genç kızlığımda ben de okumaya düşkündüm. Elime ne geçse okurdum. Çünkü o devre, bir hayal âlemidir.

— Hayatı romanlardan öğrenmeğe çalışanlar için!..

Diyecek oldum. Açtı ağzını, yumdu gözünü.. aman neler söylemedi Süheylâ.. bu gün sinirli olduğunu görerek mevzuu değiştirmek istedim. Biraz kocasından yanıksadı. Sonra birkaç gün önce İstanbula giden kardeşini anlatmağa başladı:

— On gün zor durdu, diyordu. Kocasını özledi; çıktı, gitti. Sevgi ne güzel şey değil mi?

— Elbette güzel. Sen sevmiyor musın?

Kaşlarını biraz kaldırdı. Akşam güneşinin derinliğinde ışık oyunları yaptığı çok güzel gözlerini kırpıştırarak, dudaklarını büktü:

—Bilmem ki.,. Seviyorum tabiî.. fakat kardeşimin kocasını sevdiği gibi değil. O başka, bambaşka birşey...

— Yeni evli de ondan!

— Beş yıllık evli, yeni mi sayılır?

— Bu, şahıslara göre değişir Süheylâ. Bazıları için uzun evlilik yılları daima bir bal ayı rüyası olmuştur.

— Bazıları için de bir hafta içinde esneme, uyuklama ve didişme kâbusu..

— Olabilir.

— Ben muhitimde senin dediğin rüyalı hayata rastlamadım.

— Kendini söylemek istiyorsun!

Karşılık vereceğim yerde yüzüne baktım. Bir ânda kafamdan onun bir balo sabahı söylediği cümle geldi, geçti:

«Bay Necminin gözlerini kazısanız, içinden Naimenin hayali çıkar!»

O zaman bunu niçin söylediğini anlamıştım. Aramızda dudağa düşmeyen, kalbten kalbe sızdırılmış bir acı, bir kırgınlık vardı. Süheylâ, dostluğundan şüpheye düşürecek birşey yapmıştı o gece..

Daldığımı görünce hemen sözü değiştirdi:

— Okumanızı yarıda kestim. Kimbilir içinden nasıl kızıyorsun. Sana kardeşimin nasıl evlendiğini anlatayım. O da roman gibidir. Çünkü Neriman cidden bir macera yaptı.

Mercan gibi kızarttığı dudaklarına bir cigara iliştirdi. Kibritin titrek alevinde yüzüne yakından bakdım. Bu gün her zamankinden daha güzeldi. Açık alnı, dalga dalga ensesine dökülen saçları, uskumru balığının karmakarışık rengini taşıyan gözleri, bilhassa bakışlarıyla., kocasının hayatında fırtına yaratacak bir tipi vardı.

— Neriman benden çok daha güzeldir; dedi. Aramızda epeyi de yaş farkı vardır, Onu nişanladığımız zaman küçüktü. Zaten Fikret de talebe olduğu için evlenmeleri geçikecekti. Evimizin karşısında bir genç kız oturuyordu. Çirkin, fakat hoppa, çekici birşey.. Fikret haftada bir gelirdi. Arkasından o genç kız da.. Neriman buna karşı içerlermiş. Hattâ bu kızın bazı hareketlerini hoş görmediğini nişanlısına da ihsas etmiş.

Yine bir hafta tatili günü., Fikret Nerimanla otururken komşu genç kız da geliyor. Boynundaki kolye ile oynarken koparıyor. İnciler ortaya saçılınca Fikret birer birer toplayıp, özene bezene birkaç tel ipeği birleştirerek büküyor. İncileri dizip genç kıza uzatıyor.

Mesele görünüşte çok basit ve nihayet odada bulunan bir erkeğin vazifesi gibi birşey!... Fakat Neriman, bunu gelecek için en büyük tehlike işareti olarak telâkki ediyor. Hiç unutmam. O gece yatak odama gireceğim sırada kolumdan çekmiş, oturma odasının bir köşesinde bana düşünüşlerini anlatmıştı:

«Ben, hayatımda fırtına istemiyorum abla! diyordu. Sükûta ihtiyacım var. Kocamın ne mevkii, ne parası, ne yaşı, hiç birşey beni alâkadar etmez... Yeter ki benim olsun, ona inanabileyim. Çünkü ben hırçın, kinci bir kızım. İlerde o çapkınlığa başlayınca benim de içimdeki şeytan baş kaldırır. Ona bakarlar da bana bakmazlar mı? o yapar da ben yapamaz mıyım?.. diye bir mantık tuttururum. Hayatımın sonu yüz kızartıcı bir uçuruma yuvarlanmakla biter. Anlıyorsun ya artık ben Fikretle evlenemem. Çünkü, bu şımarık komşu kızının hareketlerinden hoşlanmadığımı, ona sezdirmiştim. Sezdirmeseydim ne ise... Fakat artık herşey bitti..."

O gecenin sabahında Neriman amcamızın yanına hareket etti. Fikretin yolladığı mektublar cevapsız kalıyordu. Annem, babam telaş içindeydi. Amcam: «Bir genç kız hırçınlığının elbet dineceğini, üstüne varmadan beklememizi» tavsiye ediyordu.

Beklemeğe karar verdik. Fikret azap içinde kıvranıyordu. Aylar geçti. Çocuk hukuku bitirdi. Artık Nerimanı çağırmağa, gönlünü yapıp düğün hazırlığına başlamaya karar vermiştik ki bir telgraf aldık:

"Neriman kayboldu.,,

Babam ilk posta ile yola çıktı. Nerimanın nereye gittiği, kiminle kaçtığı belli değildi. Bütün istasyonlara, iskelelere teller verilmiş; zabıta harekete geçmişti. Tam iki ay diybilirim ki.. ömrümüzün en müthiş ânı oldu. Aklımıza binbir şey geliyor, örperiyorduk. Kocam büyük şehirlerden birine tayin edilmişti. Aylardan beri orada yalnızdı. Mektup üstüne mektup yağdırıyor, beni çağırıyordu. Aklım fikrim - acıdan, üzüntüden deliye dönen - annemle bambamdaydı.

Yeni evimize henuz yerleşmiştim ki.. bir gün kapının önünde bir otomobil durdu. Uzun boylu, esmer bir adam elime bir fotoğraf tutuşturdu.

Kardeşim beyaz elbiseler, tüller, çiçekler içinde karşımdaki adamın koluna girmiş gözlerime gülüyordu.

«—Neriman, Neriman nerede?..»diye çırpınmağa başladım. Taş merdivenlerde bir ayak sesi oldu. Birden onu, zayiflemiş, büzülmüş bir yüz ve karma karışık bir kılıkla kollarımda buldum.

"—Sen ne hale gelmişsin Neriman,

Yazan:

Mükerrem Kâmil Su

Artık nasıl seviştiklerini, Avrupaya nasıl kaçtıklarını ...., öğrenmiştim.

sana ne oldu yavrucuğum?„ diye çırpınıyordum. O taş gibi katı idi. Sanki içinde bir zenberek boşanmış, onu hislerinden, heyecanlarından sıyırarak bom boş bir hale getirmişti.

«— Artık seni bırakmam, bir yere gidemezsin Neriman!» dedim. Yanındaki genç adam saygı ile eğilerek:

«—Nasıl emrederseniz öyle olsun?» dedi. İkimizi de selâmladıktan sonra çıktı, gitti.

Neriman o zaman boşandı. Ağlıyor, çırpınıyor; « Bırakın beni, canıma kıyarım, onu seviyorum » diye feryat ediyordu.

Bırakmadık tabiî..

Üç gün, zincire vurulmuş bir hayvan gibi, Neriman kapalı odalarda dövündü, durdu. Bir gece sabaha karşı, yanındaki kadının dalgın uykusundan istifade ederek, bir tezkere bırakıp tekrar kaçmış.

Titreyerek yazıldığı pek belli olan bu kâğıt parçasında: «Gebe olduğunu, ne bahasına olursa olsun Vedadla evleneceğini» bildiriyordu. Bu hâdise babama o kadar dokundu ki.. dizleri tutularak köşede kaldı. Annem ise: "Ölürüm de o adama kız vermem„ diye köpürüyordu.

Dayanamadım:

«— Niçin bu kadar telâş ediyorsunuz? dedim. Vedadın ne suçu vardır ? »

Kemanistti ; o zamanın zihniyeti ile böyle bir adama kız vermek, en büyük bir ayıp sayılıyordu. Zaten artistlere değer vermeğe başlıyalı ne oldu ki ?!..

Ne ise uzatmıyalım. Kaldıkları otele gittim. Göz yaşları içinde Nerimana yalvarmağa başladım: «Sen gencsin, hayat senin için herşeydir; diyordum. Unutursun. İyi günler ilerdedir. Halbuki ben, çocuğumla pek müşkül bir vaziyete düşeceğim. Çünkü enişten seni affetmiyor. Ve bu suçundan ötürü de benimle kavga ediyor».

O zaman Nerimanla uzun uzun konuştuk. Bu acı sonuca Fikretin sebep olduğunu, onu unutmak için ne yaptığını bilmez bir halde Alkım bahçesine devam ettiğini, orada Vedadın kemanı ile avunmağa çalıştığını, önceleri bir sese sürüklendiğini, fakat sonra genç adame kuvvetle bağlandığını anlattı.

Artık nasıl seviştiklerini, Avrupaya nasıl kaçtıklarını, dönüşte Karadeniz limanlarından birinde nasıl yakalandıklarını öğrenmiştim.

Nerimana acıyordum. Fakat Vedatla evlenmesi ailemiz için bir felâket olacaktı. Bu düşünce ile tekrar harekete geçiyor; onu gözü kapalı sürüklendiği bu sevda oyunundan geri çevirmek istiyordum.

Birkaç gün sonra tekrar gittim. Her şeyi hazırlamıştım. Ona amcamın geldiğini, kendisi ile bizim evde görüşmek istediğini söyledim. Merdivenlerden inerken Vedad arkamızdan:

"Neriman!„ diye seslendi.

Birşey söylemeden bakıştılar. Bu bakış, bana kuvvetli bir aşkın ne demek olduğunu, anlatacak kadar mânalı geldi.

Neriman ancak doktorun ameliyat odasında işin farkına vardı. Gözlerimden yağmur gibi yaş iniyor; çocuğumun kurtuluşunun bu karara bağlı olduğunu ona anlatmağa çalışıyordum. Neriman oğlumu çok severdi. Dişlerini sıkarak masaya uzandı. İçimde hafif bir acıma rüzgârı eser gibi oldu.

Günahkâr saydığımız bir aşkla beraber, mini mini yavruya da kıyıyorduk. Fakat, her şeyin üstünde aile şerefi vardı. Bu duyguyu içimde tekrar çörekledim, ve Nerimanın ellerini tuttum. O gözlerini yummuş inliyordu. Birden ne oldu, nasıl oldu bilmiyorum.

Arkası 23 üncü sayfada

KATİL MUTLAKA

Yazan :
Ali Rıza Seyfi

Kanunun, «cürüm» dediği içtimaî günahı işliyen yahut işlemeği âdet haline getiren insanların, mutlaka adam öldürmek işini de yapmaları lâzım gelmez. İçtimaî günahkâr, adam öldürmekten çok çekingen olabilir; lâkin bu günahkâr hayatın onu bir gün katil etmesi de çok muhtemeldir. Bir de, başka kanunî ve içtimaî cürümler yapmadığı halde, sadece «insan öldüren» mücrimler vardır ki: biz burada onlardan bahsetmek istiyoruz.

«Katil mutlaka meydana çıkar! » şeklinde olan eski ve meşhur sözü hepimiz biliriz. Lâkin kanunî işlerle bilfiil meşgul olan, yahut cürüm ve cinayetlerin tetkikiyle uğraşan birçok tanınmış adamlar, bu sözün doğru olmadığını söylemektedirler. «Beşikten mezara kadar cürüm ve cinayetin tarihi» adlı bir kitap yazmış olan İngiltereli H. L. Adam diyor ki: «Sözün doğruya daha yakın olabilmesi için, bazı katil cürümleri meydana çıkar, şeklinde olması lâzımdır.»

Dahî şair Shakespeare bile o sözün yanlışlığını farketmiyerek demiştir ki: «katilliğin dili yoksa da, âdeta bir mucize dilile kendini meydana çıkaracaktır».

Biz ise burada, vaziyeti tetkik etmiş olanların da fikrine tercüman olarak diyoruz ki:

Meydana çıkan ve cezasını gören her katil fiiline karşı, birçok katil fiilleri büsbütün karanlıkta kalıp gitmektedir.

Yukarıda adı geçen İngiliz müellifin şu sözlerini buraya koyalım :

«İngilterede her sene binlerce kişi ne oldukları anlaşılamadan ortadan kayboluyorlar. Bunlar nereye gidiyorlar? başlarına neler geliyor?.. Hakikat şudur ki: meydana çıkan katil cürümlerinin hemen yüzde doksanı beceriksiz adamlar tarafından yapılanlardır. Usta katiller hiç meydana çıkmıyor ve bunun için nikbin filozoflar bunların hayatta mevcut olmadıkları düşüncesile teselli buluyorlar. Halbuki: biz bunların bir takımlarıyle her gün omuz omuza geliyoruz, belki de onlara saygı ile şapkamızı çıkarıyoruz. Yeni hayatın, içtimaî muhitin vaziyeti bu kadar karanlık, bu kadar dolambaçlıdır !»

Bütün yakalanmış canilerin tarihini gözden geçirseniz anlarsınız ki: Bunların hepsi birer büyük yanlışlık, beceriksizlik yaptıklarından dolayı ele geçmişlerdir; ve bu yanlışlıklar, çok kere, sanki kasden yapılmış gibi, büyük ve barizdir. Eğer bunlar o sersemce yanlışlıkları yapmamış olsalardı, polisin eline düşmeleri imkânı yoktu.

H. L. Adam bu noktayı kitabında şöyle anlatıyor :

«Burada fikrimizi izah ve isbat için aklıma şöylece gelen birkaç katilden bahsedeceğim; bununla beraber gösterdiğim adamların hepsi cinayet sicilinde «büyük katiller, müstesna mücrimler» diye kayıtlıdırlar. Aşağıya yazdıklarımı görecek olan okuyucularım, bu mahlûklara tesbit edilen büyüklük ve ustalıkta nekadar mübalâğa edilmiş olduğunu anlıyacaklardır :

Çoluk çocuk sahibi, herkesçe namuskâr, muntazam yaşar tanınmış bir adam, başka bir kadınla münasebet peyda etmiş, kadın gebe olunca zavallıyı çocuğuyle beraber dünyadan kaldırmak istemişti. Bir gece kadını öldürdü, beraber oturdukları evin bahçesine gömdü, lâkin cesedi çürütüp yoketmek için üzerine yanmamış kireç dökeceği yerde, çürümekten geri bırakan bir ilâç döktü. Birkaç vakit sonra cesedin toprağını iki sandık içinde evden başka bir yere götürmek isterken, araba bulmağa yanındaki uşağı gönderecek yerde kendisi gittiğinden, uşak merakından sandıkların içine baktı ve bu iki açık tedbirsizlik katilin tutulup idam edilmesine sebep oldu.

Birçok meşhur ve mahir tanılmış caniler vardır ki: mahza kadınlara inanmak, kadını işe karıştırmak yüzünden yakayı ele vermişlerdir. Birçokları da âdeta inanılmıyacak bir sersemlikle adam öldürdükleri yerde, en sonra kendilerini ele verecek nişaneler bırakırlar, unuturlar.

Halbuki bütün bunlara karşı Avrupada kimin yaptığı bir türlü bulunamıyan, ebediyen sır halinde kalan adam öldürme hadiseleri nekadar çoktur!

Birkaç seneler önce Londrada ihtiyar bir adam, kendi dükkânında öldürülmüş bulundu. Bu adamın başına keskin olmayan ağır birşeyle vurulmuştu. Polisin önüne çıkan bu iş çok şaşırtıcı idi. İhtiyar adam her akşam dükkânına girdiği vakit çifte kapının iç tarafındaki uzun ve kuvvetli demir sürgüyü kapar, sürgünün bir ucu da yerdeki beton bir yuvaya girerdi. İçeriden açılmadan dükkâna dışarıdan birinin girebilmesi kabil olmadığı gibi, dışarı çıkan bir adamın kapıyı böyle kapayabilmesi de imkânsızdı. Polis bu kapının bir modelini yaptı, dükkânı günlerce, aylarca tetkik etti, hiç birşey anlıyamadı. Katil nasıl girmişti? haydi gündüzden bir yere saklanmış olsun, ihtiyarı öldürdükten sonra çıkıp kapıyı nasıl kapamıştı? dükkânın başka çı-

TUTULUR MU?

kacak hiçbir yeri, hatta bacası bile yoktu. Bundan başka, hırsızlık yapılmamış olduğundan bugüne kadar cinayetin sebebi de bir sır halinde kaldı.

Yine Londrada, bir polis çavuşu geceleyin öldürüldü, katilin hırsızlık yaparken çavuş tarafından bastırılan bir hırsız olduğu tahmin edildi, lâkin beş on yıldır, arkadaşlarının öcünü almak üzere son derece dikkat ve gayretle çalışan Londra polisi, katilin en zayıf bir eserini bile bulamadı.

Yine Londrada (Dok) yani rıhtımlar bekçilerinden biri öldürülüp Taymis nehrine atılmıştı. Senelerce süren araştırmalar, katili ele veremedi.

Londrada bir gece evinde öldürülen bir kadının katili de uzun müddet arandı. Katil diye bir takım adamlar tutuldu, hatta idam cezasına mahkûm olmak raddesine kadar vardılar, lâkin bunların hepsinin masum bulundukları anlaşıldı. En güzel polis romanlarından birini teşkil edecek kadar meraklı olan bu cinayet ile tahkikatının neticesi de tamamile boşa çıkmış bulunuyor, katil ihtimal şu saattta rahat yaşamaktadır.

Bütün bunlardan başka, bilhassa Londra, Paris, Nevyork gibi şehirlerde failleri bulunamayan yüzlerce ve yüzlerce adam öldürme vakaları sayılabilir. Yukarıda adını söylediğimiz İngiliz müdekkikinin fikrince, bütün bunlar: «Katil mutlaka tutulur» sözünü yalan çıkaracak delillerdir.

Bununla beraber İngiliz bilgini, kitabının sonunda cürüm ve cinayeti tetkik ederken hiç te yese kapılmış görünmüyor. Kendi kendine:

— Cürüm ve cinayet ortadan kaldırılabilir mi?

Sorgusunu sorduğu vakit, yine kendisi şu cevabı veriyor:

— Hiç şüphesiz, kaldırılabilir!

İşin en dikkate değer tarafı müellifin cinayeti, cürmü doğrudan doğruya bir sıhhat, bir fikir, beden sağlığı meselesi olarak ortaya koymasıdır. O, diyor ki:

«Halkın içtimaî sağlığı, sağlamlığını, iyiliğini çoğaltmak için yapılan her iş, cürüm ve cinayeti kaldırmak için atılan bir adımdır. Hapis cezası ihtiyatî ve mennedici bir çare olarak kullanılabilir, lâkin fenalığı göğsünden kıramaz. Cürüm ve cinayetin ortadan kaldırılması için birçok nesillerin geçmesi lâzım geleceğinde şüphe yoktur. Şu kadar ki: Biz ilkönce şu aşağıki ana prensip ile işe başlamalıyız: «Şimdiye kadar tam sağlam ve sağ dimağa sahip olan adamlar tarafından büyük, küçük hiçbir cinayet işlenmemiştir. Dimağ sıhhati ile cürüm ve cinayet biribirinin tamamile zıddıdır. Herhangi bir kötülük, haksızlık bedeni ve fikri sağlam olanlar için iğrenç birşeydir. Ortaya bedeni ve fikri sağlam bir halk çıkarınız, cürüm ve cinayeti de ortadan kaldırmış olacaksınız...»

... Sadece « insan öldüren » mücrimler vardır....

İngiltereli âlim, ahlâkî verasete okadar inanmıyor, o daha ziyade muhite, çocuğun aldığı ilk ahlâk ve telâkkî intibalarına ehemmiyet veriyor. Onun için, mücrimlerin, gayri kabili tedavi kötülerin cemiyetten ayrılmasını, bunların çocuklarının onlarla yaşadılmamasını tavsiye ediyor. Onun fikrince dimağı sağlam olmayanların hükûmet tarafından akamete mahkûm edilerek çürük neslin ortadan kaldırılması da şayanı tavsiye ise de bu, uzun sürecek bir tedbirdir. O diyor ki: Mücrimler cemaat içinde bir (tip) değil bir «sınıf» dır. Onlara karşı buna göre tedbir almak lâzımdır. Çocukları cürüm ve cinayet muhitlerinden, cürüm intibalarından kurtaralım, ondan sonra yapılacak iş cemiyetin dimağî sıhhatini, sağlamlığını kuvvetlendirmektir. Her mücrim ana veya babanın çocuğu mutlaka cürüm ve cinayete meyyal olmak lâzım gelmez. Umumî sağlık ve sağlamlığın temini, cürüm ve cinayetin umumiyetle ortadan kalkması olacaktır.

İngiliz âliminin başka bir tavsiyesi daha var ki: bize çok dikkate değer göründü. Diyor ki:

«Zabıta ve küçük hapisane memurları çok terfih edilmeli, dolgun maaş verilmelidir. Bu memurlar, cürüm ve cinayetin önünü almakta bizim sandığımızdan çok önemli amillerdir. Eski askerleri, mütekait zabitleri hapisane müdürleri, memurları yapmak pek kötü ve aksi tesir yapacak bir usuldür. Bu sınıf memurlar demir bir disiplin, hiç değişmez fikirler, kemikleşmiş düşüncelerle hareket ederler; ve işin pisikolojik ve ahlâkî cephesile alâkaları yoktur. Hele lüzumundan fazla haşin oldukları şüphesizdir. Bu gibi âmirler küçük memurlarına da huşunetle hareket etmeği telkin ederler. Nizam, kanun birdir, lâkin onu tatbik etmenin birçok yolları vardır. Meselâ bir adama yemeğini nezaketle, alâka ile de verebilirsiniz, onu, bir köpeğe kemik atar gibi hakaretle de atarsınız! Bir hapisaneyi gevşek kullanmak yanlıştır, lâkin bir işkence zindanı haline getirmek daha yanlış bir harekettir. Bütün hapisane müdürlerinin içtimaî inkılâp ve ıslahat ile çok yakından alâkalı şahsiyetler olması mutlaka lâzımdır.

«Cürüm ve cinayet bir takım içtimaî kötülüklerin inkişaf ve tekâmül etmiş şeklinden başka birşey değildir, kök buradadır. Biz onu yanlış biliyoruz, kök dururken ağacın yapraklarını koparıyoruz...»

KAÇAKÇILAR

Sulu, soğuk bir kış günüydü. Öğleden sonra, İstanbula iniyordum. Vapur, boş denecek kadar tenhaydı. Orta salonun tatlı ılıklığı içinde sereserpe oturmuş; sulu ve soğuk kışı unutur gibi olmuştum. Fakat vapur, Köprüye yanaşıp da salonun kapıları artlarına kadar açılınca, hayal enginlerine pupa yelken salıverdiğim gemiler de baştan kara, şapa oturuvermişlerdi.

Paltomu giydim, vapurdan çıktım. Niyetim, şöyle bir gayret edip tam hızla, Karaköy tramvay durak yerine kapağı atıvermekti. Fakat, bastıkça, İnsanın kunduralarına yapışan, paçalarına sıvaşan cıvık çamurların içinde, tam hızla değil, yarım hızla bile adım atmanın imkânı yoktu.

Niyeti değiştirerek ağır yürümeğe başladım. Karaköy tarafına doğru, henüz dönmüştüm; arkamda, burun çekme ile karışık bir hıçkırık, bir sümüklü ses duydum.

Sokak aralarında, cadde ortalarında, kedilerin doğurmaları, köpeklerin çifleşmeleri ne kadar tabiî manzaralardansa, kedi miyavlamaları ve köpek ulumalarını kediler ve köpeklerden daha çok meharetle taklit eden kaldırım piçlerinin de; kalabalık, tenha demeyip sokaklarda, tramvaylarda, vapurlarda, köprüde, iskelelerde, mikrop gibi her yere sokulmaları, bin türlü maskaralık yapmaları, o kadar tabiî haller, o kadar tabiî manzaralardandır.

Kaldırım piçi, kaldırıma atılmış bir çekirdektir. Bu çekirdeğin, ağacını, ve meyvasını, hiç sormayın! Kimler koparmış, kimler yemiş ve kimler atmıştır? Bu, şu kahpe dünyanın her yerinde, böyledir, ve hiç çözülmiyen, belki de çözülmiyecek olan bir kördüğümdür.

Bu çekirdek, kaldırımda filiz verir, fidan olur; serpilir, ve günün birinde, yetişmiş bir ağaç; eğer yaşken bir kazaya kurban gitmez, yahut, cellât satırından kurtulabilirse, bir kütük olur, nihayet o da kurur, çürür ve devrilir.

Arkamdan gelen sümüklü sesi, fazla merak etmedim, yürüyüp gidiyordum; gelgelelim, sümüklü ses de, çamurlar gibi kunduralarıma yapışmış, peşim sıra beni takip ediyordu.

Şimdi, yanıma yaklaşacak, bir eliyle paltomun eteğinden çekecek, öbür elini de açarak sümüklerini akıta akıta yalvaracak, diye bekliyordum.

Daha o başlamadan, sümüklü, pis sesi kulaklarımda duyuyorum:

— On para versene, amca!.. Aç kaldım, ekmek alacağım.. Bir kuruş ver, ne olur? Başın, gözün sadakası, be, amca! Babam, öldü; anam, hastahanede... Kimsem yok... On paracık ver, be amca! Valla, billâ, talla, açım... Sana yemin işte... Ne olur be, bir kuruş ver, amca... Başın, gözün sadakası be!..

Ben, dilenci oğlanla konuşurken bir genç şık bayanda durdu ve...

Ben sesimi çıkarmadığım müddetçe, o, sırnaşacak; eğer görünürlerde bir polis de yoksa, sırnaşıklığı artıracak, eteğine yapıştığı adamı canından bezdirip «sadakasını» koparmak için, kimbilir ne yüz süzlükler yapacaktı!

«Sadaka»yı koparamazsa, eğer yakınlarda eteğine yapışılacak başka bir kısmet te bulunmazsa, o zaman, ya bir merdiven korkuluğuna, yahut Köprü altına sığınıp uzaktan:

— Gözlüklüye voyvo!.. Gözlüklüye voyvo!.. Voyvo, moruk voyvo!

Diye sümükleri tükürüklerine karışarak, çıngır çıngır da bağırabilir, ve bu da pek tabiî haller, pek tabiî manzaralardandır.

Ben, ağır yürüyorum; Köprü bitmek üzeredir, birkaç adım sonra, merdivenden çıkıp Karaköye geçeceğim; sümüklü ses, burun çekme ile karışık hıçkırık, topuklarıma yapışmış gibi arkamdan geliyordu.

Merdivenleri çıkacağım zaman, durdum; onun, yanıma yaklaşmasını bekledim. Çünkü, acemi keman meşki kadar sinirlerimi bozan, tramvayların viraj gıcırtılarından daha fazla kulaklarımı tırmalıyan bu sümüklü ses, burun çekme ile karışık hıçkırık, bende merak uyandırmıştı.

Bu kadar ısrarla peşimden geldikten sonra, neden eteğime yapışmıyor, yalvarmıyordu? Sırnaşmaması, arsızlık etmemesi nedendi?.. Topuklarıma yapışmış olan bu sesli sümük, sırnaşıklıklardan, arsızlıklardan daha ziyade beni rahatsız ediyordu.

Acaba yanılmış mıydım? Bu, bir profesyonel dilenci, kaldırım piçi değildi de yolunu şaşırmış, yahut kaybolmuş, bir zavallı mıydı?

Döndüm, baktım. Çıplak ayakları çamurdan çoraplı, yırtık kısa pantolonu çamurdan benekli, sıska, sümüklü bir oğlan, burnunu çeke çeke hıçkırıyordu.

Sordum:

— Çocuğum, ne var? Ne ağlıyorsun?

O, hiç ara verdirmediği hıçkırıkların arasında kekeliyordu:

— Annem, öldü... Babam, hastanede...

Bu, bence, yalnız bence değil, İstanbulda bulunmuş herkesce malûm bir nakarattır. Akıl erdiremediğim nokta, sümüklü oğlanın, eteğe yapışmadan, sırnaşmadan ağlamasıydı.

— Nerelisin?

Hıçkırıklarını biraz keserek cevap verdi:

— Kasımpaşada otururduk.

— Annen, öleli çok oldu mu?

Başını geriye itti:

Yazan:

MAHMUD YESARİ

— Yok... İşte, epeyi oluyor.

— Baban, ne iş yapar?

— Bir işi yok, hastanede yatıyor.

Dilenciye para verirseniz, sağınızdan solunuzdan gelenler geçenler, fazla alâkadar olmazlar, kayıtsızca bakar, yürüyüverirler; fakat küçük, veyahut büyük, yaşının ehemmiyeti yok, herhangi bir dilenci ile konuşacak olursanız, derhal etrafınıza bir dikkat ve alâka çemberi çevriliverir. O dilencinin, öbür dilencilerden bir hususiyeti, başkalığı olduğu zannına düşer de merak mı ederiz; yoksa düşkün, muztarip hemcinslerimize yardımda geri kalmış görünmemek gibi asil ve necip duyguların tesiri altında mı kalırız, pek iyi bilemiyorum, bu iş, daima böyledir.

Ben, dilenci oğlanla konuşurken bir genç şık bayan da durdu ve:

— Bu zavallı, mağdur, muztarip hemcinsimizi neden üzüyorsun? Yardım edeceksen et, fakat işkence etme!

Der gibi melodramatik bir bakışla beni süzdükten sonra çantasını açtı, bir beş kuruş çıkardı, yalnız eldivenlerinin dahi çocuğun eline sürünmemesine dikkat ederek beş kuruşu, açık avuca atıverdi. Ve zavallı, mağdur, muztarip hemcinsimiz, beş kuruşu, havada iken kapıvermişti?

Çocuğun parayı kapışı, bir fizik hâdisesiydi. Çünkü, avuç mu parayı, yoksa para mı avucu çekmişti? Hangisinin mıknatisiyet kuvveti fazlaydı? Bunu düşünüyordum. Ve bu düşünce ile de yürüyüvermişim.

Durak yerinde tramvay beklerken, avuçla paranın müspet ve menfi mıknatisiyetlerini hâlâ düşünüyordum, birdenbire kulakzarıma, biraz evvelki sümüklü ses yapışmaz mı?

İçimden; bu çocuğun niyeti fena galiba... Beni, sinirden öldürmeğe kasdetmiş olmalı! dedim, döndüm, ve bu sefer tersleyip kovacaktım, fakat küfretmek için yarı açılan ağzım, şaşkınlıktan bir karış açıldı; kolum yanıma düştü. Sümüklü ses, aynı sümüklü sesti; burun çekme ile karışık hıçkırık, aynı hıçrıkrıktı; gelgelelim, çocuk, o, çocuk değildi. Bu çocuğun da çıplak ayaklarında çamurdan çoraplar vardı; bu çocuğun da yırtık kısa paltolonu çamurdan benekliydi? Fakat bu çocuğun gözleri mavi, saçları kumraldı; halbuki Köprüdeki çocuğun gözleri de, saçları da siyahtı.

Acaba, dilencilik, saçların ve gözlerin renklerini de lâhzada değiştirebilecek kadar ileriledi mi?

Diye korku ve dehşetle örperdim, ve bu korku ve dehşetle ürperiş, bana, henüz gelen tramvayın tıkabasa doluluğunu unutturdu; basamaklara sıçramamla içeri girmem bir oldu.

Akşam, Karaköye tünelle inmiştim. Tünelin kapısından çıktım, birkaç adım attıktan sonra, sümüklü ses kulaklarıma yapıştı; elektrik teline dokunmuşum gibi bütün vücudum titredi.

Acaba bu, hangisiydi? Köprüdeki siyah gözlü, siyah saçlı oğlan mı, yoksa durak yerindeki mavi gözlü, kumral saçlı oğlan mı? Fakat burun çekme ile karışık hıçkırığı, biraz değişik gibi buldum.

Başımı çevirdim; kıvırcık saçlı, yağız esmer bir çocuk gördüm. Benim, birân durup çocuğa bakışım, tünelden çıkan bir iki kişinin de derhal adımlarını ağırlaştırmıştı. Yaşlı bir kadın, çocuğa yaklaştı; sesinde, kedisini okşıyan parmakların titreyişi vardı:

— Ne ağlıyorsun çocuğum?

Sümüklü hıçkırıktan sonra, çocuk kekeledi:

— Babam öldü... Anam, hastanede...

İhtiyar kadının daha neler sorduğuna, çocuğun ne cevaplar verdiğine dikkat etmiyordum; yalnız, kadının para çıkarmasını, çocuğun parayı almasını bekliyordum.

Çanta açıldı, para çıktı, ve aynı fizik hâdisesine şahit oldum!

Köprüye doğru yürüyordum. Kafam, sabahkinden daha çok karışıktı. Renkleri ve şekilleri değişmekle beraber, birer kardeş gibi biribirlerine benziyen bu çocukların, aynı şekilde sızlanmaları, bir tesadüf olamazdı. Dilenmeleri, demiyorum; çünkü bunlar, herkesin eteğine yapışarak, kolundan çekerek, ön kesip el açarak dilenmiyorlardı.

İçimde, yeni bir şüphe uyandı: Acaba, kaldırımda yeni bir nesil mi yetişiyordu? İskeleye vardığım zaman, düşünmekten yorulmuştum; kafamı, müvezzilerin yaygaralarına kaptırdım, vapur beklemeğe başladım. Yakınımda, o sümüklü sesin vızıltısını, burun çekme ile karışık hıçkırığını duyuyor gibiydim. Kendi kendime güldüm:

— Belki, bu gece, rüyama da girer!

Gülmem, çok sürmedi; sümüklü ses, hayal uzaklığından çıktı ve yakınlaştı; vücudumun tüyleri kirpileşmişti.

Sağımda, orta yaşlı bir kadının yanında, saçları kirli sarı; çilli mi, zifostan beneklenmiş mi pek iyi seçilemiyen pis yüzlü bir küçük oğlan, sümüğünü çekerek, - tıpkı ötekiler gibi, - «kendi halinde» ağlıyordu.

Orta yaşlı kadının bakışlarında bir acıma yumuşaklığı, hattâ ıslaklığı belirdi, beliriyordu; fakat ne oldu, ne geçti, anlıyamadım; çocuk, tabanlarının altında yay varmış gibi, birden sola fırladı, ve oradan sağa kaçmak isterken ortalık karıştı; tıknaz, kısa boylu bir çımacı, sahnenin ortasında görünüverdi.

Çocuk, sağa doğru süzülüp kayarken, çımacı, daha atik davranarak onun kaçacağı tarafa seğirtti, yolu kesti. Çocuk, ağlamıyor, kapana kuyruğunu sıkıştırmış bir fare şaşkınlığı ile bakıyordu. Çımacı, iri nasırlı elini, ona doğru kaldırarak bağırdı:

— Hiç kaçayım, deme... Yakaladım domuz, seni... Elimden kurtulamazsın.

Şaşkın şaşkın, hattâ biraz çocuğun tarafını tutar gibi görünerek bakınan kalabalığı gözleriyle taradı:

— Ne hergeledir, bu it oğlu itler, siz bilmezsiniz!

Çocuğa, uzaktan, diş biliyordu:

— Hem de, ne cins hergelesiniz, yok mu?

Tıknaz, bodur vücudundan umulmıyan çevik bir sıçrayışla çocuğun üzerine atıldı; bir kedi yavrusu tutar gibi, ensesinden kaldırdığı çocuğu, iskelenin dışarısına götürdü, attı:

— Bıktım, sizden be... Kapıdan atılırsınız, bacadan girersiniz... İşi gücü bırakıp, sizinle mi uğraşacağız, be?

Kendisine yaklaşıp merakla baktığımı görünce, gülümsedi:

— Bunların numaralarını, polislere sor, bayım! Yaşları, başları ne, diyeceksiniz? Vallâhi, tallâhi, bunların bildiklerini, abukatlar bilmezler.

Sümüğünü çeke çeke kalabalığın arasına karışan çocuğun kaybolduğu tarafa bakıyordu:

— Bir tane, beş tane de değiller ki... Bu, yeni usul dilencilik!.. Gelgelelim, polis te birşey yapamıyor...

Yumruğunu çıkararak hiddetle bağırdı:

— Bunlar, şıpşak kaçakçılarıdır. Nah, işte, bir tanesi daha...

Çımacının sesini duyan, bir cılız, sümüklü çocuk, bir hamalın bacakları arasından süzülüp kayboluvermişti. Çımacının, halâ, yumrukları sıkılıydı:

— Dilencilik, şimdi yasak ya... Dilenirken görülürse, polis, enseler, doğru mahkemeyi boylar... Hapse girse, daha rahat eder, karnı daha iyi doyar ama, hergeleliğin tadı başka, değil miya? Şimdi, dilenmiyor, elâleme acındırarak para topluyor... Şıpşak mahkemeleri çıkınca, bu it oğlu itler de, hileleri şıpşak öğrendiler!

İskelenin öbür yanında, ahali toplanmıştı, o tarafa yürüdüm, Polis, bir sümüklü çocuğun elinden tutmuştu; çocuk sızlanıyordu:

— Ben dilenmiyorum...

Bir genç kadın, merhamet, şefkat dolu bir sesle, polise:

— Çocuk, dilenmiyor, dedi. Kendi kendine ağlıyordu; neyin var? Ne oldun? Neye ağlıyorsun? diye, ben sordum. Benden para da istemedi. Acını, dedi, ona yardım etmek istedim; çıkardım, on kuruş verdim.

Polis, genç kadına bir müddet baktı; birşey söyliyecek sandım; hayır, memur, boynunu büktü. birşey söylemedi, yürüdü.

Ne diyebilirdi? Ne denirdi? Kendi kendine ağlamak, bir suç değildir. Ağlıyan bir çocuğa; Ne oldun? Neye ağlıyorsun? diye sormak, bir suç değildir. Aç bir insanın, hele aç bir çocuğun, acım! demesi, bir suç değildir. Ve nihayet aç kalmış bir çocuğa, para vererek yardım etmek te, bir suç değildir.

Suçsuz çocuk, on kuruşu cebine indirdi, ve Köprüye doğru yürüdü.

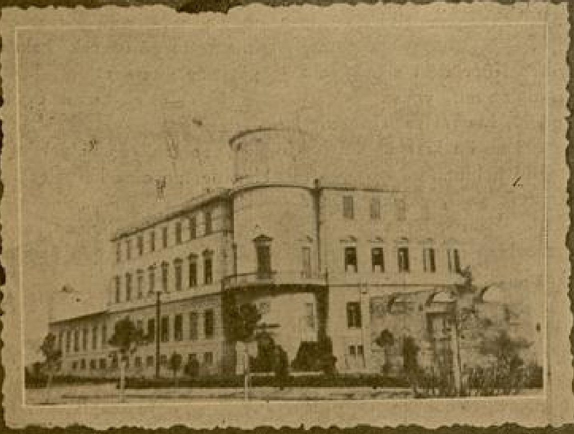

İZMİR AYYILDIZ

Yazan :

Rıza Uygunlar

Bu okulu gezip malûmat almak, maalesef pek zor oldu. Kendi talebesinden, tanınmış şahsiyetlerden, ve bizim yüksek memurlarımızdan gayrisinin buraya kolayca girebilmesi mümkün olamıyor. Benim ziyaretim de ancak kıymetli Kültür direktörümüz Bay Ali Rıza Özkurdun bir tavsiyesi ile kabil olabildi.

Kapıcıya verdiğimiz bu musaddak kâğıt bir iki dakika sonra bilâ netice elimize iade edilmişse de; hemen arkadan, merdivenlerden koşar gibi inen, bir Türk vatandaşımız; durmamızı ve kabulümüzü bildiriyordu.

Anî olarak bir Türk bayanının böyle bir yerde meydana çıkması ; neticesiz kalacak işimizi halletmeğe sebep oldu.

— Buyurun bay! ben Türkçe öğretmeni Zihnet Sanlav!.. derken samimî elini uzatıyor; dudaklarından tebessümler saçılıyordu.

Merdivenlerden çıkarken o devam ederek :

— Af buyurun! dedi; iyi anlaşılamadı. Lütfen dileğinizi tasrih ediniz de kendilerine izah edeyim.

Burada bir vatandaşımızın bize karşı gösterdiği hüsnüniyetten, ve misafirseverlikten sonra, âdeta biraz önceki kırılma ve darılmalarımızdan eser kalmamıştı. Sözleri arasında, bizi direktörün loş odasına götürdüğünün farkında olmamıştık. Kendisine « Yarım Ay » namına bir röportaj yapacağımı söylediğim vakit :

— Şimdi kendilerine izah edeceğim ! diyip çıktı.

Fotoğrafçımızla başbaşa kaldığımızda, dışarıda büyük bir münakaşanın başladığını sezmiştik ki; yardımlarını esirgemeyen bayan tekrar yanımıza geldi ve :

— Müthiş telâşa düştüler bayım. Müfettişler geldi sandılar; kendileri iyi Türkçe bilmedikleri için Ali Rıza Özkurdun beyanatını anlamadılar. Hem suallerinize cevap verecekler, hem ne fotoğraf çektirecekler. Diyerek bizi tekrar yalnız bırakmak mecburiyetinde kaldı.

Bir iki üç... dakikalar geçiyor... Ve biz hâlâ loşluk içerisinde kübik kanepelerde yuvarlanıyor, sabırsızlıkla işe başlamayı bekliyoruz.

Meğer diğer odada devam eden münakaşaların içyüzünü öğrendik : Bizi evvelâ polise mensup zannetmişler, ve sonra istenileni anlamışlar ; suallerimize cevap vermeyi kararlaştırmışlar.

Tekrar yanımıza gelen bayan Zihnet :

— Bunlar, diyor, çok mutaassıptırlar.. Ve bilhassa böyle işlerde pek hassas olurlar.. Kendilerine : « Bunun hiçbir mahzuru olmadığını, ve nihayet iki satır bir yazı yazılacağını söyledimse de bir türlü anlatamadım, veya belki de anlamak istemediler; her neyse şimdi serbestiz, ne arzu ediyorsanız yerine getirmeğe çalışalım?.

— Çok teşekkür ederim sayın Bayan! Bilhassa «Yarım Ay» okuyucuları için gösterdiğiniz bu nezaketten dolayı size çok minnettar kalacağım.

Bayan Zihnet, dudaklarında dolaşan tebessümleri gizleyemiyerek :

— Eğer dedi, bugün benden istenileni yapabilecek olursam; o kadar memnun olacağım ki,.

Bu muhaverelerimiz, yorgunluğumuzun büyük bir kısmını alan loş odada «Atatürkün» resmi önünde geçmişti.

Biraz sonra muhtelif yağlı boya tablolar ile süslenmiş uzun koridorda geziyorduk. Bayan Zihnet :

Okulun cepheden görünüşü
Bir mini mini "Atatürk yurdumuzun babasıdır" diye imlâ yazıyordu
Beşinci sınıf
Yemekhanede

KIZ İTALYAN OKULUNDA

— Bunlar, diyor, Sör Valantinanın eserleridir. Kendisi ayni zamanda okulun müzik öğretmenidir de..

Sessiz, kapısı açık bir odanın önünde durarak :

— Burası birinci ve ikinci sınıflardır. Yani müttehittir.

Mini miniler, Yarım Ay obejektifi önünde hareketsiz dururlarken.. Bayan devam ediyordu:

— Şimdi kendilerine Türkçe ders veriyordum. Lisanımızı pek kolay öğreniyorlar. Hele telâffuzları esnasında, kendimi mekteplerimizde sanıyorum.

Bu sözler arasında diğer bir mini mini de tahtada (Atatürk yurdumuzun babasıdır) diye imlâ yazıyordu.

Bu incelemelerimizin sonunda, hakikaten bunda hiçbir mahzur olmadığını takdir eden okul direktörü Sör Cezire de yanımıza gelmiş;diğer arzularımızı da yerine getirmeğe çalışmıştı. Kendisi hiç Türkçe bilmediği için, aradaki muhaveremizi kolaylaştıran gene kıymetli vatandaşımız olmuştu. Sörden hal tercümesini istediğim vakit:

— Söylemeyiz dedi. Fakat 1920 de İzmire ilk geldiği vakit; evvelâ Alsancakta, sonra Göztepede, ve nihayet burada direktörlük yaptığını ilâve ile; mektebin 1907 de birinciteşrinin altıncı günü İtalyan mühendisi İndicîen Molie tarafından yapıldığını, istirdatta bir kısmının yandığını, o güne kadar kollej ve o günden sonra da bizimkilere muadıl ilkokul olduğunu ilâve etti.

İlk sualime oldukça kısa cevap almakla beraber, bunu kâfi görerek diğer sualime geçtim.

—Mektebinize en fazla hangi milletlerin çocukları devam ediyor ve ne gibi lisanlar okutuluyor? diye sorduğum vakit gülümsedi :

— Ekseriyet İtalyandır. Birkaç musevi çocuk ta vardır. Meselâ musevi olup Türk tabaasında bulunanlar da vardır. Okulumuzda İtalyancaya ilâve olarak Türkçe ve Fransızca gösterilir.

Bu cevabı nakleden Bayan Zihnet kendisi de ilâve ederek :

—Haftada yalnız ben 1-2-3 üncü sınıflara 20; 4 ve 5 inci sınıflara 12 olmak üzere 32 saat Türkçe ders vermekteyim. Arkadaşım Bayan İhsan ayrı.

Bu cevabla âdeta neşelenmiştim. Bir ecnebi mektebinde lisanımıza bu kadar ehemmiyet verilmesinden memnun olmuştum. Zaten çocukların, öyle bir « Öğretmenim » diye Türkçeyi telâffuz edişleri vardı ki, bunu söylemeden anlamak da kabildi.

Suallerim arasında fotoğrafçım da durmuyor, çocuklar avaz avaz bağırıyorlardı.

4 üncü sınıfa girdiğimizde, çocukların sıralarda birer kişi oturuşları nazarı dikkatimi çektiğinden, Bayan Zihnet vasıtasile sınıf müallimi Sör Federikaya bunun sebebini sordumd : « - Tahriri imtihan olduklarını» söylediler. O vakit, mektep hayatım hatırıma geldi. Bizi de ayni suretle sıralarda teker teker oturturlar ve bu suretle yapılan yazılı sınamalarla muallimler müsterih olurlar ve bizi buram buram terletirlerdi.

Burada talebenin muallimleri ile beraber bir fotoğraf alınmasını rica ettiğim zaman, daima neşeli duran direktör bu sefer suratını asarak :

— No No No!.. dedi. Sörler fotoğraf çıkarmazlar..

Kendisinin böyle söze karışması üzerine hemen bahsi değiştirdim: ve memleketinde tanıdığı yazıcıları sordum.

Artık suallerime tamamen alışan sör Cezire yine gülerek..

— Memleketimden ayrılalı çok oldu. Fakat eserlerinden büyük bir haz duyup hâlâ unutmadığım : Gabriele Danunzio; De Amicis; Giuseppe Gardiccio, Ugo Focolo; gibi yazıcılar vardır. Bunların ve bilhassa Gabriel Danunzio'nun pek fazla eserleri vardır.

(Arkası 23 üncü sayfada)

İtalyan okulundan İzmire bakış
Bir ve ikinci sınıflar
Dördüncü sınıf derste
Bir ve ikinci sınıflar bahçede yazıcımız ve Bayan Zihnet bir arada

UĞURSUZ DERE

Babadan Oğula:

Sevgili yavrum,

Mektubun, göğsümü gururla kabarttı. Gözlerimin önünde, çocukluğun bir geçit resmi yaptı. Kumral bukleli güzel başını dizlerimde yatarken görüyor gibi oldum. Okula ilk girdiğin günü. İlkokulda iken müsamerelerde yaptığın numaralar; okuduğun şiirler, hepsi hepsi...

Şimdi, seni, bir sürü küçüğe ders okuturken görmek istiyorum. Saçımı onlar için ak ettiğim küçükler, senin tatlı sesinle anlattığın dersleri, kimbilir ne zevkle dinliyorlar.

Yavrucuğum, babanın çok sevdiği meslekini kendine meslek edindiğin için, onu ne kadar sevindirdiğini bilemezsin. Dünyada bundan - zevk alabilen kimseler için - güzel meslek yoktur. Tahta sıralarda, sıra sıra oturan, renk renk saçlı, çeşit çeşit gözlü yavruların; şaşarak, heyecanlanarak, uyuşarak ders dinlemeleri; anlamadıkları yerleri sormaları, hâlâ gözlerimde. Seni ilk dersini verirken düşündükçe, kendi ilk ders verişim aklıma geliyor. Senin bugünkü heyecanını, kendi heyecanım gibi yüreğimde duyuyorum.

Bütün bu güzel şeylerden sonra, sana kötü bir sözüm var. İlkokuluna tayin olduğun köy, seni hiç te iyi karşılamıyacak. Çok isterdim, daha uzak, daha içerlek bir köye gitmeni isterdim. Bu, köylüsü cahil, batıl itikatlara inanan ve bağlı olan köy, korkarım ki, senin taze ve diri heveslerini kıracak. Orada benim de, bir öğretmenlik devrem vardır. Kısa bir zaman. Tam sekiz ay köye henüz okul açılmıştı. Ben, iki yıllık öğretmendim. Meslekime bağlılığım, her gün biraz daha artıyor, sevgim çoğalıyordu. Bu taze heveslerle köye ayak bastım.

Okul binası tilki ini gibi bir köy damıydı. Sınıfa girdiğim zaman, gözlerim yalnız karanlıkta parlıyan gözleri seçti. Eşikte durdum. Gözlerim ders odasının karanlığına alışamıyordu. Çocuklarımla kısa zamanda dost oldum: hepsi ateş gibi zeki, akıllı şeylerdi. Marta kadar, bütün canla başla çalıştık. Ben, öğretmek, onlar, öğrenmek için.

Kasabanın karları erimeğe, çamurları kurumağa, daha sonra bağlara göç başlayınca; talebelerim birer birer eksildi. Kimisi hasta olduğunu söyliyerek gelmiyor, bazıları haber yollıyorlardı. Sınıfta birkaç talebem kalmıştı. Onların yaşları büyük; akılları, zekâları, gidenlere nisbetle küçüktü. Meraktan üzüntüden çıldıracaktım. Köyün belli başlı adamlarıyle konuşmak istedim. Sorgularıma, gülümsiyerek:

—Nasıl deyivereyim ki, senin aklın böyle şeyleri almaz ki... Okumuş adam uğura uğursuzluğa inanır mı?

Cevabını veriyor, sözlerinden birşey anlamama imkâ olmıyordu.

Bir gün, annen, komşularının anlattığını bana tekrarlrdı. Meğerse, çocuklarını okula göndermemelerinin sebebi varmış. Martta köyden bağ damlarına göç eden köylüler; köyle bağ arasındaki «Uğursuz dere» dedikleri, sık sık taşan çaydan çocuklarını geçirmeğe korkarlarmış. Benden evvelki öğretmenin zamanında çay taşarak, okuldan dönen çocukların bir kısmını alıp götürmüş. Köylüler bunun üzerine çayın ismine "Uğursuz dere„ demişler, ve bir daha, çayın taşma zamanı gelince, çocuklarını okula salıvermez olmuşlar.

Ben, onların bu yanlış düşüncelerini dağıtmak istedimse de, boşa uğraştığımı kısa bir zaman içinde anladım. Onların başlarına bu fikir saplanmıştı. Sökmek, gölgeleyip çıkarmak mümkün olmadı.

Köyle bağlar arasına bir köprü kurulması için vilâyete müracaat ettim: "tahsisat yok„ dediler. Nisanda istifa ederek oradan ayrıldım. Talebesiz okula öğretmenlik edemezdim.

Şimdi, seni düşünüyorum oğlum. meslek hayatına ilk atıldığın gün, seni karşılayacak olan mânasızlık ve cihalet, seni sarsmasın. İnsan uzun bir yolculuğa çıkarken, yollarda rastlıyacağı güçlüklerle döğüşmelidir. Annen gözlerinden öpüyor. O da yazacaktı. Fakat, yemeği ateşte, bırakamadı. İkimiz de seni hasretle kocaklarız. Bize, çalışkanlığın, dürüstlüğün, iyi huyluluğunla; anaların babaların duyduğu en büyük zevkleri duyurmuştun. Şimdi de seçtiğin meslek, yürüdüğün yolla bize gurur verdin çocuğum. Dilerim ki senin bedbahtlığını hiç bir zaman görmiyelim. Seni tekrar kocaklarım oğlum.

Baban
Hilmi

Oğuldan babaya

"Sevgili babacığım,

"Uzun mektubunu, büyük bir heyecan ve sevinçle okudum. Sizi görüp ellerinizi öpmeden işime başladığım için üzülüyorum, fakat hemen işe başlamak mecburiyeti, beni bu zevkten ayırarak, başka bir keyfe bağladı. Mesleğimin sevinci içindeyim baba.

Köye nasıl geldiğimi, yerleştiğimi anlatmıyacağım... Vaktile senin duydukların kadar temiz, yükseltici, gurur verici bir başlangıç. Yalnız senden ayrıldığım bir nokta var. O da, okula ilk girdiğim gün, senin gibi sınıfın eşiğinde duralamadım. Çünkü, benim okulum iki katlı, beyaz sıvalı, geniş pencereliydi. Ben tilki ininde yeni, gözleri parlıyan çocukları göreceğimi sanırken, onlar, benim sevinçli şaşkınlığımı gördüler.

Mektubumu sonuna kadar okuyunca, mektubunun sonunda yazdıklarının cevabını bulacaksın...

Vazifeme başladıktan bir hafta sonraydı. Dersteydin. Uzaklardan gelen, gökgürültüsüne benzer bir homurtu sınıfı doldurdu.

Yerleşmek, çalışmak, mecburiyetinde olduğum için; henüz köyü gezememiş, kıyısı bucağı, alanları hakkında bir fikir edinememiştim. Merakla çocuklarıma baktım. Onlarda, duyulan homurtuyla beraber, bir heyecan, bir kıpırdanma başlamıştı. Bakışlarımdaki sorguya, dudakları her zaman gülen, gözleri ateş gibi parlıyan Ali, anlattı:

Üç yıldanberi köylüler âdet etmişler: "Uğursuz dere„ taşınca selin başına bütün köylü toplanıyor, kurban kesiyorlarmış. Bu törene okul çocukları da, öğretmenleriyle beraber gidiyorlarmış.

Günlerden cumartesiydi. Son derse girmiştik. Dersimiz musikiydı. Çocuklarımı, bütün köyün ortak olarak yaptığı törenden ayıramazdım. Dersi yollarda yaparız dedim. Onlar, birer fişek gibi, sıralardan fırlıyarak, bahçede tabur oldular. Okuldan şarkı söyliyerek ayrıldık, köy yolundan, bağ yoluna çıktık.

Taze göğüslerden fışkıran, sevinçli seslerle dörtbiryan, ovalar, dağlar çınlıyordu. Yirmi dakika kadar yürüdükten sonra, küçük bir çıkış tırmanıyorduk. Küçük Ali, bana yaklaşarak, mektubunda söylediklerini anlattı. İçini çekerek «bizim soyumuzdan, üç kişiyi kurban aldı bu Uğursuz dere» dedi. Birdenbire gülerek «ama, artık kurban filân alamadığı için, biz ona kurban kesiyoruz» diyen, Aliye birşey sormadım. Her adımda, uğultunun içine biraz daha karışıyorduk. Bu, «Uğursuz dere»ye yaklaştığımızı bana söylüyordu.

Yazan:

CAHİT UÇUK

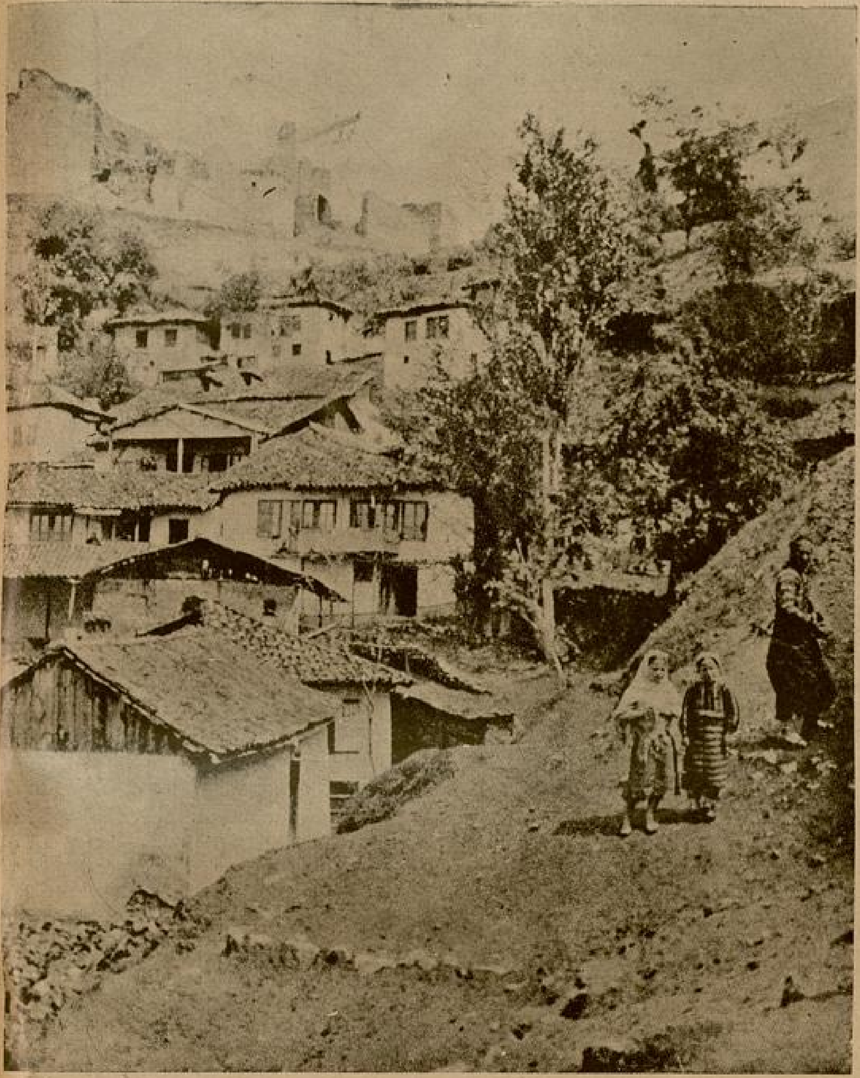

Çünkü benim okulum iki katlı, beyaz sıvalı, geniş pencereli idi.

Tırmandığımız yokuşun ucuna gelince, gözlerim, seviçle açıldı.

Sel, azgın, köpükleriyle öfkeli, kızgın, sağ sol kıyılara çarparak akıyordu. Köylüler, henüz yeşilliği kurumayan bahçeleri doldurmuşlar, kesilen kurbanları, birer sırığa geçirmişler çevirme yapıyorlardı.

Aliden: «biz ona kurban veriyoruz» sözünü duyunca, irkilmiş, seni düşünmüştüm baba. Onlara, böyle kurban kesmenin boş şeyler olduğunu anlatmağa karar vermiştim. Fakat, karşımda gördüklerimle yanıldığımı anladım. Köylü, kurbanları, «Uğursuz dere»nin kendilerinden kurban almaması için değil, mutlu bir günün yıldönümünü kutlulamak; oracıkta selin karşısında, onun sularıyla, yokolan uğursuzlukla alay etmek, eğlenceli bir gün geçirmek için kesiyorlardı.

Çünkü baba, köyle bağların arasına, sağlam güzel ayaklı, büyük bir köprü yapılmıştı. Köprü o kadar yüksek, o kadar genişti ki, selin homurdanan suları ona erişemiyor, irişmek ister gibi azgın baş vurmalarla ayaklarına çarparak akıyordu.

O gün akşama kadar, "Uğursuz dere„ nin yanı başında, köylüler ve çocuklarımla beraber eğlendik. Şarkılar söyledik, oyunlar oynadık. Güldük söydik.

V a k t i l e, senin keyfine ağu katan "Uğursuz dere„ benim sevincimi büyüttü.

Köyü güzelleştiren, bağları bahçeleri sulayan, değirmenleri döndüren güzel dere, uğursuz değil... uğursuzluk kafalarının karanlığındaymış!

Yapılan beton köprü; yalnız, köyle

Aliden: "Biz ona kurban veriyoruz„ sözünü duyunca.....

bağları biribirine eklemekle kalmamış, kafalarını aydınlığa çıkaran okumak yolıyla köylüyü, biribirine perçinlemişti.

İşte baba, seni sevindireceğini bildiğim bir mektup.

Bu anlattıklarımda, övünmeyen inkılâbımızın sessiz büyüklüğü dolu değil mi baba?

Artık susuyorum; çocuklarım beni bekliyor. Yaza, ben size değil, siz bana gelin. Hem gençliğinizi anar, hem beni, hem de köyümü görürsünüz.

İkinizi de bütün özleyişimle kucaklar, ellerinizden öperim.

Oğlun
Cevat

PRENSESİN YAŞ GÜNÜ

— Şimdiden Sonra Benimle Oynamağa Geleceklerin Kalbleri Olmasın!

— Oscar Wild —

Çeviren .

İLHAN S. TANAR

Prensesin doğduğu gündü; tam on iki yaşındaydı, ve sarayın bahçesi, güneşin altında pırıl pırıldı.

Küçük kız, hakikî bir prenses ve İspanya veliahtı olduğu halde, tıpkı fukara çocukları gibi senede ancak bir defa doğum günü kutlulanırdı. Bu sebepten, her sene o gün yaklaşınca, bütün memleket çalkalanır, bu mühim merasimin fevkalâde bir şekilde tesit edilmesi için herkes didinir, uğraşırdı. O sene de, günün güzel geçeceği belliydi. Uzun boylu, çizgili lâleler saplarının üzerinde bir sıra asker gibi dimdik durarak, karşılarındaki gülleri meydan okurcasına süzüyor ve :

— Biz de şimdi sizin kadar haşmetliyiz! diyorlardı.

Kanatlarının üzeri altın tozu serpili mor kelebekler etrafta uçuşarak, sırasıyle her çiçeği ziyaret ediyorlardı

Küçük kertenkeleler, duvarların kovuklarından çıkarak, güneşe serilip yatıyorlar; narlar sıcaktan çatlayıp yarılarak, kanıyan kızıl kalplerini gösteriyorlardı. Sıra kemerlerin altında, ve kafeslerin arasında pek mebzul olan soluk sarı limonlar bile, bu harikulâde güneş şualarından, her her zamankinden daha canlı bir renk almış gibiydiler. Manolya ağaçları küre biçiminde, iri, fildişi çiçeklerini açarak, havayı ağır ve tatlı bir koku ile dolduruyorlardı.

Küçük prenses de, arkadaşlarıyle taracada gezinerek, yosun tutmuş eski heykellerin ve taş vazoların arasında saklambaç oynuyordu. Bayağı günlerde yalnız kendi seviyesindeki çocuklarla oynamasına müsaade edildiği için, daima yalnız oynamağa mahkûmdu. Fakat doğum günü müstesnaydı ve kıral, küçük arkadaşları arasından her kimi isterse davet edip oynamasına izin vermişti.

Büyük tüylü şapkalı, kısa, bol pelerinli erkek çocuklarda .. işlemeli elbiselerinin uzun kuyruklarını ellerinde tutan, ve büyük, gümüşlü yelpazeleriyle gözlerini güneşten muhafaza eden küçük kızlarda, bütün bu zarif İspanyol çocuklarında, asil bir zerafet vardı. Fakat hepsinin içinde, zamanın garip modasına uygun olmakla beraber en şık, en zarif giyineni muhakkak ki, küçük veliahttı. Eteği ile kabarık kolları gümüş işlemeli kurşunî saten elbisesinin belinde sıra sıra inciler vardı. Yürüdükçe, eteğinin altından pembe ponponlu iki küçük iskarpin görülüyordu. Pembe ve inci rengi tülden yelpazesi vardı. Ve küçük, solgun yüzünün etrafını uçuk altın bir hale gibi çevreliyen saçlarının arasında, güzel bir beyaz gül takılıydı.

Sarayın bir penceresinden, mahzun ve kederli kıral; çocukları seyrediyordu. Arkasında nefret ettiği kardeşi Don Pedro duruyor, sol tarafındaki koltukta günah çıkarttığı papas, Granadanın baş engizisyoncusu oturuyordu. Bu gün kıral her zamankinden daha müteessirdi; çünkü, aşağıda, bir sıraya dizilen saray adamlarını çocukça bir ciddiyetle selâmlıyan.. veya yelpazesinin arkasından, yanından hiç ayırmadığı Alburkek Düşesine gülümsiyen veliahtı görünce; onun annesini, kısa bir zaman önce şen Fransadan gelerek İspanya saraylarının ağır haşmeti içinde eriyerek, kızının doğduğundan altı ay sonra ölen genç kraliçeyi düşünüyordu.

Bademlerin iki defa çiçek açtığını göremeden, avluda şimdi etrafını ot bürüyen incir ağacının ikinci sene mahsulünü koparamadan ölen kıraliçe!.. Kıralın aşkı o kadar büyüktü ki, onu, mezarın saklamasına bile tahammül edememişti. Birtakım sihirbazlıklar ve münkirlikten dolayı ölüme mahkûm bir Arap doktoru, kıraliçenin cesedini ilâçlayıp ebediyen bozulmadan muhafazasını temin ederek hayatını kurtarmıştı. Şimdi, kıraliçe sarayın siyah mermer küçük kilisesinde tıpkı, o on iki sene önceki rüzgârlı mart gününde oraya papasların omuzlarında girdiği şekilde duruyordu.

Ayda bir defa kıral siyah bir mantoya bürünerek, elinde sönük bir fenerle siyah mermer hücreye girer; ve onun yanına diz çökerek (Mi reina, Mi reina!)[1] diye inler; ve bazan, bir kıralın kederine bile hudut tayin eden ağır İspanyol etiketini unutarak, soluk mücevherli elleri yakalar ve ateşli püselerile bu soğuk, boyalı yüzü canlandırmağa çalışırdı.

Bu gün, onu, ilk defa olarak Fontainebleau sarayında gördüğü gibi, gözlerinin önünde canlandırıyordu. Kendisi onbeş yaşındaydı! O, daha küçüktü. O zaman, Papa Nuncio tarafından, Fransa kıralının ve bütün hanedanın huzurunda resmen nişanları yapılmıştı; ve delikanlı İspanyaya döndüğü zaman beraberinde sarı bir bükle ile, arabasına binerken, elini öpmek üzere eğilen iki çocuk dudağının hatırasını götürmüştü. Bunu, Fransa ile İspanya arasında, hududda küçük bir kasaba olan Burges'te yapılan bir izdivaç takip etmiş; ve büyük merasimle İspanyaya girilmişti.

Kıraliçeyi çılgınca, hatta o zaman Yeni Dünyanın sahibi olmak meselesinden dolayı İngiltere ile harp etmekte olan memleketinin mahvına sebebiyet verecek kadar delice sevmişti. Onu, gözünün önünden hemen hiç uzaklaştırmıyordu. Onun uğrunda, bütün ciddi hükûmet işlerini ihmal etmişti. Ve bu ihtirasın esirlerine musallat olan o müthiş körlüğü ile, sevdiği karısını memnun etmek için tertip ettiği ağır, sıkıcı merasimlerin, onun muztarip olduğu garip hastalığı arttırdığını farketmemişti. Genç kadın öldüğü zaman, kıral bir müddet aklını kaybetmiş gibi oldu. Küçük veliahtın, zalim kardeşinin elinde kalmasından korkmasa, hiç şüphesiz, tahtından feragat ederek Granadadaki büyük masastıra çekilecekti. Fakat kardeşi Don Pedro'nun zalimliği o derece meşhurdu ki, halk arasında, onun genç kıraliçeye bir çift zehirli eldiven hediye ederek ölümüne sebep olduğu bile rivayet edilirdi.

Üç senelik resmî matem müddeti bittiği halde, nazırlardan herhangi biri evlenme bahsini açacak olsa, kıralın kat'î ve menfî cevabile karşılaşıyordu. Hatta Lehistan imparatoru bizzat haber yollayarak güzel yeğeni ile evlenmesini teklif ettiği zaman, elçilere, İspanya kıralının keder ile nikâhlanmış olduğundan ve güzellikten ziyade kederi sevdiğinden dolayı hiç bir kadınla hayatını birleştiremiyeceğini söylemişti.

Bu cevap ona pek pahalıya malolmuş, teklifi reddedilen imparatorun teşvikile, en mühim bazı vilâyetlerinde isyan çıkarak münbit ve zengin toprakları elinden gitmişti.

Şimdi, taraçada oynıyan küçük prensesi seyrederken, ateşli, ateş renkli zevkleri, ve o anî bitişinin müthiş ıstırabile bütün evlilik hayatı gözlerinin önüne geliyordu. O hoşa giden titiz hareketleri.. hırçın hırçın baş sallayışı.. mağrur, küçük ve güzel ağzı.. arasıra yukarı bakarken veya elini öpen İspanyol asılzadelerini selâmlarken dudaklarında be-

[1] "Kıraliçem, kıraliçem!„ demektir.

liren o harikulâde, hakikî Fransız gülüşü.. tıpkı annesiydi. Fakat çocukların keskin çığlıkları, kahkahaları, parlâk ve merhametsiz gülüşleri onun kederile alây eder gibiydi. Sanki garip bir tütsü kokusu, temiz sabah havasını ağırlaştırmıştı. Belki bu bir vehimden ibaretti. Kıral yüzünü avuçlarıyle kapadı ve veliaht pencereye bir daha baktığı zaman, babasının çekilmiş, perdelerin kapanmış olduğunu gördü.

Bundan hoşlanmadığını anlatan bir şımarıklıkla yüzü buruştu.. sonra omuzlarını silkti. İsteseydi, doğduğu günde, yaşında bulunamaz mıydı? O saçma siyasî meselelerin ne ehemmiyeti vardı? Yoksa yine, o, kandilleri daima yanan ve kendisinin girmesine asla müsaade edilmeyen kasvetli küçük kiliseye mi girmişti? Ne budalalık! Güneş bu kadar parlak ve herkes bu kadar neşeli iken oraya kapanmak! Hem de, heyecanlı boğa güreşini, kuklaları ve daha birçok harikulâde numaraları da kaçıracaktı. Amcası ile papas, muhakkak ki daha akıllıydılar; taraçaya çıkarak ona güzel sözler söylemişlerdi.

Perenses, güzel başını asabiyetle salladı, ve Don Pedro'nun elinden tutarak bahçede o gün için hazırlanmış olan mor ipekten bir paviyona doğru yürüdü. Diğer çocuklar da, asalet derecelerine göre, en uzun isimlileri en önde olmak üzere, prensesi takip ediyorlardı.

Boğa güreşcisi kılığına girmiş asil İspanyol çocukları, veliahti karşıladılar ve içlerinden biri, on dört yaşında çok yakışıklı bir çocuk olan Tierra Nueva kontu, yerlere kadar eğilip selâmladığı prensesin elinden tutarak, sahadan biraz yüksekce bir mevkie konmuş olan fil dişi ve yaldız karışık bir koltuğa götürdü. Diğer çocuklar da veliahdın etrafında yer aldılar. Biribirlerile alçak sesle konuşarak, yelpazelerini hafif hafif sallayışlarına, kapıda duran Don Pedro ile papas bile gülüyorlardı.

Bu, hakikaten harkulâde bir boğa döğüşüydü; hatta, küçük veliaht, bunu, Parma dukası babasını ziyaret ettiği zaman Sevil'de gördüğü hakikî boğa göreşinden daha üstün buluyordu. Bu yapma boğa öyle oyunlar, öyle marifetler yapıyordu ki, canlı bir boğanın böyle harkulâdelikler göstermesine imkân yoktu. Mor ipekli pavyondaki küçük seyirciler, heycan içinde kendilerinden geçerek ayağa kalkıyor ve ipek mendillerini sallıyarak:

— Bravo Toro, bravo Toro! diye bağrışıyorlardı. Nihayet, güreşcilerin bazıları, tahta bıçaklarla boğaya hücüm ettiler; yaralanıp yerlere serildikten sonra, genç Tierra-Nueva kontu, boğayı yere diz çöktürdü ve prensesten

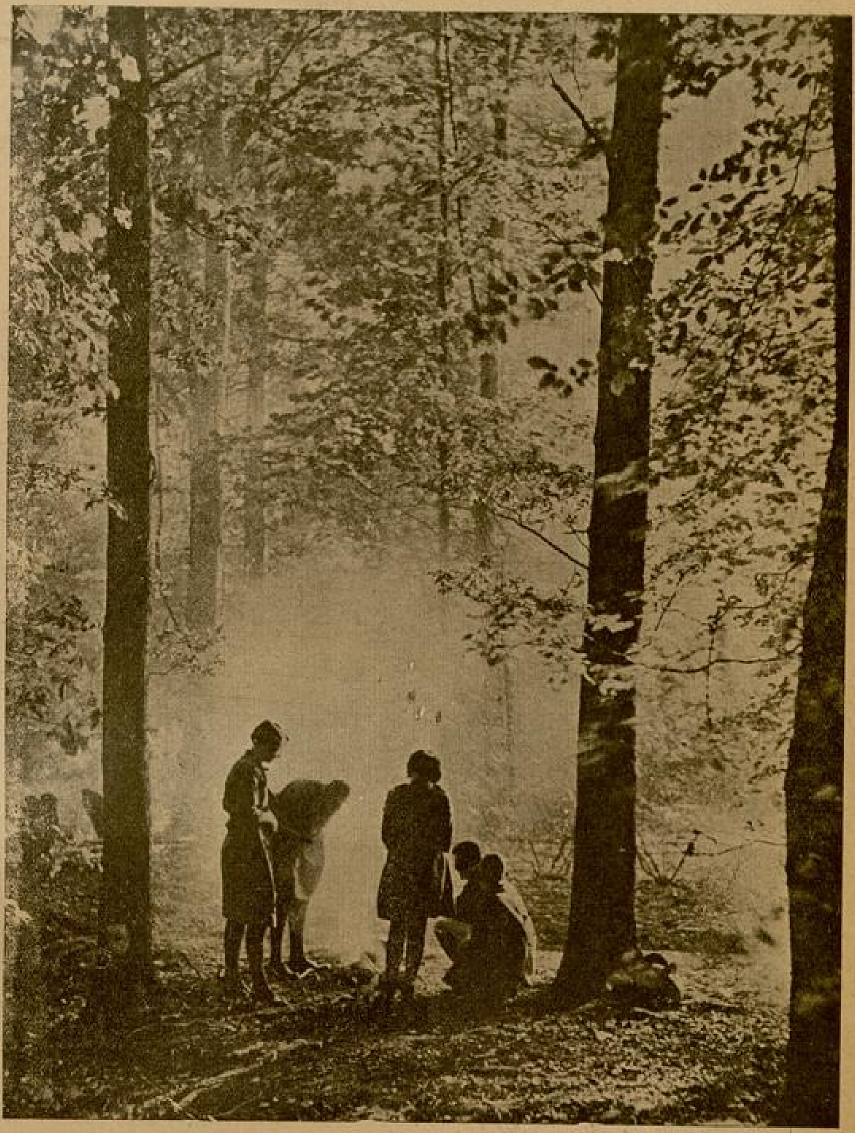

Ve kıral, küçük arkadaşları arasından her kimi isterse davet edip oynamasına izin vermişti.

aldığı müsaade üzerine, tahta hançerile boğanın başına öyle bir vurdu ki, hayvanın kafası yerinden fırlıyarak ta uzaklara gitti. Ve atın tahta kafasının koptuğu yerde, Fransanın Madrid sefirinin küçük oğlunun gülmekten katılan yüzü meydana çıktı.

Seyirciler, sürekli alkışlardan sonra güreş sahasını terkettiler. Artık eğlenceler biribirini takibediyordu. Kuklalar, klâsik bir faciayı okadar muvaffakiyetle temsil ettiler ki, piyesin sonunda veliahdın gözleri yaşlarla doldu. Bazı çocuklar hıçkırarak ağlıyorlardı; susmaları için şekerlemeler verilmesi icabetti. Papas bile o kadar müteessir olmuştu ki, yanında duran Don Pedro'nun kulağına eğilerek, tahtadan ve renkli mumdan yapılan ve tellerle oynatılan biçare kuklaların; bu kadar talisizlikler, felâketlerle karşılaşıp bedbaht olmalarına tahammül edemediğini fısıldadı.

Afrikalı bir yılan oynatıcının yaptığı sehirbazlıklar, hele küçük markizlerden birinin yelpazesini alıp kuşa çevirdikten sonra başlarının üzerinde uçuruşu, çocukları pek neşelendirdi. Süslü eski zaman elbiselerile yapılan (mönüe) dansı, Çingenelerin şarkıları, dansları ve maymun oynatmaları, küçük seyircileri çok keyiflendirdi.

Fakat, bütün eğlencelerin en tuhafı, küçük Cücenin oyunlarıydı.

Çarpuk bacaklarının üzerinde yalpa vurarak, iri ve biçimsiz kafasını iki yana sallıyarak sahaya girdiği zaman, çocuklar zevkle haykırdılar. Veliaht bile o kadar fazla güldü ki, dadısı, kral kızının kendi içtimaî seviyesinde olanların önünde ağladığı tarihte görülmüş ise de, doğuş itibarıyle kendinden aşağı olanların önünde böyle güldüğünün asla duyulmadığını söylemeğe mecbur

oldu. Hakikaten, bu Cüce, garip ve müthiş şeylere merakıyla şöhret bulan İspanya saraylarında, şimdiye kadar bir eşine tesadüf edilmemiş derecede acayıp bir küçük canavardı. Hem de, bu, ilk ortaya çıkışıydı. Bir gün önce, şehrin yakın ormanlarının birinde avlanan iki asılzade, onu ağaçların arasında sıçrar ve koşarken görerek yakalamışlar; veliaht prensese bir sürpriz olmak üzere saraya getirmişlerdi. Cücenin, fakir bir kömürcü olan babası, faydasız ve çirkin bir evlâttan kurtulduğuna memnun olarak, çocuğun saraya götürülmesine mani olmamıştı. İşin en eğlenceli tarafı da, Cücenin kendi biçimsizliğinden bihaber oluşuydu. Son derece mesut ve neşeli görünüyordu. Çocuklar gülünce o da beraber gülüyor, ve her dansın sonunda, garip reveranslarla eğilerek ve gümlümsiyerek, sanki kendisi, tabiatın alaycılığı tuttuğu bir günde, başkaları eğlensin diye yarattığı bir hılkat garibesi değil de, tıpkı karşısındaki çocuklara benziyen bir mahlûkmuş gibi, şen ve kayıtsız bir tavırla etrafa selâmlar saçıyordu.

Veliaht, onu âdeta büyülemişti. Gözlerini prensesin iri mavi gözlerinden, küçük biçimli ağzından ayıramıyordu. Numaranın sonunda, prenses; saraydaki asıl kadınların, sesinin tatlılığı ile belki kralın hüznünü dağıtır diye Madride çağrılan meşhur İtalyan tenoru Katorelli'ye buketler attıklarını hatırlıyarak; altın saçlarının arasında duran iri beyaz gülü çıkardı ve yarı şaka.. yarı dadısını öfkelendirmek maksadıyle, en tatlı gülüşüyle Cüceye baktıktan sonra, beyaz gülü sahanın ortasına fırlattı.

Cüce, gayet ciddi vir tavırla, gülü yerden kaldırdı ve dudaklarına götürdü. Bir elile gülü kaba biçimsiz dudaklarının üzerine bastırarak, diğerini de kalbinin üstüne koydu prensesin önüne geldi ve bir dizinin üstüne çöktü. Küçük gözleri zevkle parlıyor, iri dudaklı ağzını bir kulağından öbür kulağına kadar gererek gülüyordu.

Bu, veliahdın ciddiyetini o kadar sarstı ki, Cüce, koşarak sahadan çıktıktan sonra, uzun uzun güldü; ve amcası Don Pedro'ya, son numaranın derhal tekrarlanmasını arzu ettiğini söyledi. Fakat dadısı, güneşin çok kızgın olduğunu ve yemek zamanının yaklaştığını bahane ederek, fehametlû prenses hazretlerinin saraya dönmelerinin münasip olacağını söyledi. Veliaht, ciddî bir vakarla, yerinden kalktı. İstirahat ettikten sonra Cüceyi tekrar seyredeceğini, ona göre hazırlıklar yapılmasını emrettikten sonra, genç konta teşekkür etti ve saraydaki dairesine döndü.

Küçük Cüce, veliahtın önünde bir defa daha, hem de onun kesin ve acele arzusu üzerine, dansedeceğini duyduğu zaman, o kadar gururlandı ve sevindi ki.. garip sevinç hareketleri yaparak ve beyaz gülü mütemadiyen öperek bahçeye fırladı.

Kendi güzel yurtlarına girmeğe cesaret ettiği için, çiçekler Cüceye pek kızdılar. Kısa kollarını iri başının üzerinde garip garip sallıyarak tarhların arasında dolaştığını görünce, hislerini gizleyemediler. Lâle, boynunu biraz daha uzattı:

— Bizim bulunduğumuz yere yaklaşmasına müsaade edilmiyecek kadar çirkin! dedi.

Penbe zanbaklar, öfkeden kıpkırmızı kesilerek:

— Haşhaş suyu içip, binlerce sene sürecek bir uykuya dalması en münasip !.. dediler.

Kaktüs haykırdı:

— Bu, feci, korkunç birşey! Kanbur, kısa, başı ile bacaklarının arasında hiç bir nisbet yok. Onu gördükce, her tarafım diken diken oluyor. Yanıma yaklaşırsa, en iri dikenimle onu öldürürüm.

— Elinde benim çiçeklerimden biri var, diye beyaz gül ağacı feryat etti. Ben onu bu sabah, yaş hediyesi olmak üzere veliahde vermiştim. Onu çalmış.

Ve sesinin en yüksek perdesile haykırdı:

— Hırsız, hırsız, hırsız!

Daima alçak gönüllü, kibirsiz tanılan, ve birçok fakir akrabaları olan kırmızı sardunyalar bile; onu görünce ikrahla kıvrandılar. Mor menekşelerden biri, çekingen bir tavırla lâkırdıya karışarak:

"Cücenin pek çirkin olmakla beraber, asıl en büyük kabahatinin: hal hareketindeki biçimsizlik ve münasebetsizlikte aranması lâzımgeldiğini; budalaca jestlerle oraya buraya sıçrayacak yerde, biraz kederli, hiç olmazsa düşünceli görünse, göze batmıyacağını !...„ söyledi.

Bir hayli gün geçirmiş olan güneş saatı, Cüceyi görünce şaşkınlığından iki dakika geri kaldı, ve parmaklığın üstünde güneşlenen süt gibi bem beyaz bir güvercine:

— Burada ne işi var onun, dedi, herkes bilir ki kıral çocukları kıral, kömürcü çocukları kömürcü olurlar.

Bu hükmü tasdik eden güvercin "şüphesiz, şüphesiz„ diye öyle yüksek sesle bağırdı ki, havuzun serin sularının dibinde istirahat eden kırmızı balıklar suyun sathına başlarını çıkararak, iri taş aslanlara bu telâşın sebebini sordular.

Nedense, kuşlar ondan hoşlanmışlardı. Onu, ormanda, uçan yaprakların arkasından bir peri gibi koşarken, veya iri bir meşenin kovuğunda cevizlerini, bademlerini sencablarla paylaşırken görmüşlerdi. Çirkinliğine hiç aldırdıkları yoktu. Sanki, geceleri, portakal korularında söylediği harikulâde şarkılarla gökyüzündeki ayı bile arza doğru çeken bülbül, ondan daha güzel miydi?

Hem de, onun çok iyiliğini görmüşlerdi. Toprağın demir gibi kaskatı kesilip, ağaçların kupkuru kaldığı, aç kurtların şehir kapılarına kadar indikleri o müthiş kışta, Cüce onları hiç unutmamış, siyah ekmeğini ufalıyarak kendilerine vermiş, yiyecek nesi varsa, onlarla paylaşmıştı.

Şimdi, Cüce bahçede gezindikçe kuşlar, saçlarına yanaklarına dokunacak kadar alçaktan uçarak etrafında dönüyorlardı. Cüce onlara sevinçle, elinde beyaz gülü gösterdi. Veliahtın, başındaki gülü verdiğini, kendisini sevdiğini söyledi.

Kuşlar, Cücenin sözlerinden bir kelime bile anlamadılar ama, başlarını bir tarafa çarpıtıp yan yan bakarak anlar gibi göründüler. Kertenkeleler de ondan pek hoşlanmışlardı. Koşup sıçramaktan yorulup ta otların üzerine uzandığı zaman, vücudunun her tarafında gezinerek onu eğlendirmeğe çalıştılar: «Herkes bir kertenkele kadar güzel doğamaz.. Tabiat kanunu böyle.. hem de gözlerinizi kapayıp, ona bakmazsanız, pek çirkin olmadığını kabul edebilirsiniz! „ diyorlardı. Kertenkeleler doğuştan filezoftular. Yapacak işleri olmadığı zaman veya bazı yağmurlu havalarda saatlerce düşünürlerdi.

Çiçekler cüceye olduğu kadar, kuşlara ve kertenkelelere de dehşetli kızmıştılar:

— İyi terbiye görmüş, asil insanlar, yerlerinden asla kımıldamazlar, diyorlardı. Nedir bu sıçramak, zıplamak, oradan oraya koşmak? Bizi tarhların arasından koşuşurken, veya at sineklerini kovalarken gördünüz mü hiç? Tebdili hava etmek istediğimiz zaman bahçivana haber yollarız, bizi başka yere götürür; ciddiyet böyledir. Kuşlarla kertenkeleler, tıpkı çingâneler gibi mütemadiyen yer değiştirirler, adresleri bile belli değildir.

Burunlarını havaya kaldırarak, gururla doğruldular. O esnada Cüce saraya doğru gidiyordu. Çiçekler memnun oldular:

— O, her zaman kapalı yerlerde oturmalı. Koca kanburundan, çarpık bacaklarından utanmıyor mu? diyerek sinsi sinsi gülmeğe başladılar.

Küçük Cücenin bunlardan hiç haberi yoktu. Kuşları da, kertenkeleleri de pek çok seviyordu. Çiçekler ise, Yeryüzünde, veliaht prensesten sonra, gördüğü en harikulâde yaratıklardı. Küçük prenses ona beyaz gül vermişti; küçük prenses onu seviyordu. Sanki ne diye onunla beraber saraya girmemişt? Prenses onu sağ tarafına oturtacak gülümsiyecekti; yanından hiç, hiç ayırmıyacaktı. İkisi oyun arkadaşı olacaktılar; Cüce, prensese neler, ne marifetler öğretecekti. Saraya ilk defa o-

larak geldiği halde, ne fevkalâde şeyler bilirdi: Çalılardan, ağustosböceklerine küçücük kafesler yapar; kamıştan düdükler yontarak tatlı sesler çıkarırdı. Her kuşun sesini tanır, ayak izlerine bakarak hayvanların inlerini, yuvalarını keşfederdi. Öyle çok dans bilirdi ki: Yaprak rengi kırmızı elbise ile sonbahar dansı, mavi sandallarla mısır püskülü dansı, kar dansı ve ilkbaharda meyva bahçelerinde oynadığı tomurcuk dansı!

Küçük prenses, avucundan yem yiyen Tavuskuşu yavrularını görse, kimbilir ne kadar sevinecekti. Hele o kurnaz Tilkiler, Tavşanlar, ağırbaşlı Kaplumbağalar! Evet, o muhakkak ormana gelmeli, kendisinin oyun arkadaşı olmalıydı. O, kendi küçük yatağını verir ve gün ağarıncıya kadar kulübenin dışında bekliyerek Kurtların yaklaşmasına mâni olurdu. Şafak atınca kapıyı vurup onu uyandırır, beraberce kırlara çıkarak bütün gün oynarlardı. Hem orman öyle, pek te tenha bir yer değildi ki! Bazan beyaz katırının üstünde, yaldızlı bir kitap okuyan peskopos geçerdi. Yeşil kadife şapkalı, deri caketli avcılar da sık sık ormanda dolaşırlardı.

Bir defa da, önünde papaslar ve mumlar giden, kalabalık bir alay geçmişti. Küçük prenses yorulursa, yumuşak yosunlu bir yere yatırır veya kollarında taşırdı. Ona kırmızı, yabanî kirazlardan gerdanlık yapardı. Onlardan bıkacak olursa, daha ne çeşit çeşit yemişler vardı. Soluk altın rengi saçlarını ateşböcekleriyle donatırdı.

Fakat, o şimdi neredeydi? Beyaz gül bu suale cevap veremedi. Bütün saray uykuda gibiydi, kepenkleri açık duran pencerelerin perdeleri indirilmişti. İçeri girebilecek açık bir pencere ararken, arka kapılardan birinin aralık olduğunu gördü. Hemen içeri daldı. Muhteşem, ormandan daha muhteşem bir holdeydi. Her taraf pırıl pırıldı, yerde renk renk taşlar vardı. Veliaht orada yoktu. Beyaz mermer heykeller, hüzünlü ve boş gözleri, garip bir tebessümle yayılan dudaklarıyle onu süzüyorlardı.

Holun nihayetinde, üzeri sarı yıldız işlemeli siyah kadife, büyük bir perde vardı. Acaba prenses onun arkasına mı saklanmıştı? Ne olursa olsun, bir defa bakmalıydı.

Sessizce oraya kadar gitti ve perdeyi çekti. Hayır, burası başka bir odaydı, daha güzel bir oda! duvarda bir av manzarasını canlandıran bir elişi asılıydı.

Küçük Cüce etrafına şaşkın şaşkın bakıyor, araştırmasına devam etmek için biraz korkuyor gibiydi. Duvarda dörtnala koştukları halde, sesleri hiç duyulmayan atlılar, muhakkak ki, kömürcülerin anlattıkları müthiş hortlaklar, yalnız geceleri görünüp rastladıkları insanları köpek yapan suvarilerdi. Güzel veliahdı düşününce, cesareti yerine geldi: Onu herhalde bulmalı, kendisinin de onu sevdiğini söylemeliydi. Belki, öteki odada bulabilirdi.

Yumuşak, ipek halıların üzerinde sessizce koşarak kapıyı açtı: Hayır! o oda da boştu. Küçük Cüce odanın ihtişamına bakmadı bile. Elindeki beyaz gülü dünyanın bütün incilerine değişmezdi. Sadece prensesi yalnız görmek ve ikinci dans bittikten sonra kendisile beraber ormana gelmesini teklif etmek istiyordu, o kadar! Sarayın içinde hava ne ağır, ne sıkıntılı idi.. halbuki ormanda hafif bir rüzgâr hiç eksik olmaz, yeşil yaprakların arasından tatlı bir ışık sızardı.

Orman çiçekleri, belki saray bahçesindeki çiçekler kadar gösterişli değildiler; fakat kokuları çok daha güzeldi. Onu bir defa yalnız görüp te: ilkbaharda çayırları donatan mor sümbülleri, menekşeleri, kaya kovuklarında açan gelincikleri, yabanî gülleri, kestane çiçeklerini anlatsa; hiç şüphesiz, koşa koşa gelir, arkadaş olurlardı. Bu düşünce ile Cücenin yüzü ışıklandı, koşarak başka bir odaya girdi.

Bu oda, şimdiye kadar gördüklerinin hepsinden daha güzeldi. Duvarlar, pembe şam kumaşlarıyla kaplıydı. Eşyalar, gümüştendi. Bu odada yalnız değildi. Odanın ta karşıki ucunda kapının gölgesine gizlenen birisi kendisine bakıyordu. Kalbi titredi, dudaklarından bir sevinç sayhası çıktı, ve odanın ortasına daha aydınlık yerine doğru yürüdü. Kendisi yürürken, karşısındaki da odanın ortasına doğru ilerledi ve Cüce onu iyice gördü.

Veliaht mı? Bu bir canavardı; o zamana kadar gördüğü canavarların en acaibi! İnsana benzer yeri yoktu, sırtında koca kambur taşıyan bu canavarın kendinden kocaman bir kafası, çarpık bacakları diken gibi dimdik siyah saçları vardı. Küçük Cüce kaşlarını çattı; karşısındakinin de kaşları çatıldı. Cüce güldü, canavar da güldü, hem de tıpkı kendisi gibi, elleriyle kasıklarını bastırarak güldü. Cüce müstehzi bir selâm verince, o da alaylı bir reveransla mukabele etti. Cüce ona doğru yürüyünce o da adım adım yaklaştı. Duruncа durdu. Cüce, alayla haykırarak elini uzattı ve canavarın kendisine doğru uzanan buz gibi soğuk eline dokundu. Korkarak elini çekti. Canavar da elini çekmişti. Cüce, daha ileri yürümeğe çalıştı. Soğuk ve sert birşey mâni oluyordu. Artık canavarla yüzyüze, burun burunaydı. O da, kendisi gibi, dehşet içinde, alabildiğine açılmış gözlerle bakıyordu. Küçük Cüce biraz geri çekilerek yumruğunu salladı. Canavar yumruğa yumrukla, tokata tokatla mukabele ediyordu.

Acaca bu nedir? diye düşünerek etrafına baktı. Ne garip, odada her eşyanın bir eşi de bu, durgun, berrak suyu andıran duvarda görülüyordu. Evvet; kapının yanında uyuyan m e l e k heykelinin ikiz kardeşi burada uyuyurdu, ve ortada masanın üstünde duran bir gümüş Venüs, kendisi kadar güzel bir benzerine kollarını uzatıyordu.

Acaba, bu aksi seda mıydı? Onu bir defa da vadide çağırmıştı da, sözlerini kelimesi kelimesine tekrarlamıştı. Sesi taklit ettiği gibi, görüşü de taklit edebiliyor muydu? Tıbkı hakikî dünyaya benzeyen hayalî bir dünya yaratabiliyor muydu? Ama, hayallerin renkleri, hayatiyetleri, hareketleri olabilir miydi? Yoksa?

Cüce, sıçradı ve göğsünden güzel beyaz gülü çıkararak canavara döndü, ve gülü öptü.

Canavarın da bir gülü vardı.. tıpkı Cüceninki gibi güzel bir beyaz gül! Tüyleri örperten, biçimsiz jestlerle gülü göğsüne bastırıyor, sonra da, iğrenç, büyük dudaklarına götürerek öpüyor, öpüyordu.

Nihayet, hakikatı anlayınca, Cüce acı bir çığlık kopardı.. ve hıçkırarak yere yıkıldı.

Demek ki, biçimsiz, kanbur ve iğrenç olan, oydu.. canavarın ta kendisiydi. Demek çocukların kahkahaları bu çirkinliğine, garabetine imiş; ve kendisini sevdiğini sandığı prenses, biçimsizliği ile alay ediyor, çarpık bacaklarıyla eğleniyormuş. Niçin onu, iğrençliğini yüzüne çarpacak ayna bulunmayan ormanda bırakmamışlardı? Niçin, babası, onu, ayıbından istifade ederek satacak yerde, öldürmemişti? Sıcak gözyaşları yanaklarından aşağı inerken, gülü yaprak yaprak yolıyordu. Canavar da ayni hareketi yaptı ve soluk yaprakları havaya serpti. Şimdi o, nun da yüzü ıstırapla uzamıştı. Bu manzarayı görmemek için gözlerini ellerile kapadı, ve yaralı bir hayvan gibi inliyerek gölge bir yerde büzüldü.

Tam bu esnada, veliaht prenses, arkadaşlarile beraber odaya girdi. Bir köşede, tepinerek, dövünerek hıçkıran Cüceyi görünce, bütün çocuklar etrafını sardılar. Gülmekten katılıyorlardı.

Veliaht, kahkahaların arasında:

— Dansedişi tuhaftı ama, dedi, rol yapışı daha komik! Hakikaten, kuklalar kadar güzel oynıyor, yalnız biraz gayri tabiî! ve yelpazesini bırakarak, alkışladı. Küçük Cüce ne cevap verdi, ne de başını kaldırdı. Hıçkırıkları gittikçe hafifliyordu. Birdenbire garip bir iç çekiş duyuldu, elile kalbini tuttu, ve tekrar yere düşerek hareketsiz kaldı.

Prenses biraz durduktan sonra:

— Bu, harikulâdeydi, dedi, fakat şimdi bana dansetmelisiniz.

Çocuklar, hep bir ağızdan haykırdılar:

— Evet, kalkıp dansetmelisiniz, çünkü siz, bir maymun kadar zeki olmakla beraber ondan daha gülünçsünüz.

Küçük Cüce, hiç cevap vermedi.

Prenses hırsla ayağını vurarak traçada kâtibile birtakım hükûmet işlerini müzakere eden amcasını çağırttı.

— Benim küçük Cücem surat ediyor, dedi, uyandırın, ve dansetmesini söyleyin.

Don Pedro, yere eğilerek, işlemeli eldivenile Cücenin yanağına vurdu:

— Dansetmelisin küçük canavar, İspanya veliahtı eğlendirilmek istiyor.

Küçük Cüce kımıldamadı.

Don Pedro, yorgun bir tavırla:

Arkası 23 üncü sayfada

"Sordular Mecnuna Leylânın Saadethanesin?
Sinesin çâk eyleyip, gösterdi dil viranesin!..,,

ŞARKIN UNUTULMIYAN EN BÜYÜK MASALI

LEYLÂ ile MECNUN

Rivayet ederler ki yıllarca evvel Arabistanda yemyeşil ve sulak bir vahada bir kabile yaşardı. Bu kabilenin reisi olan Beni Amire zengin, misafirsever, cesur ve mert bir erkekti. Bütün kabilesi halkı kendisine büyük bir sevgi ile bağlıydı. Fakat seneler geçtiği halde bir tek evlâdı olmamıştı. Zaman zaman bu dertle muztarip oluyor ve gönlü kan ağlıyordu. Tanrıya yalvarıyor, bir erkek evlâda sahib olabilmek için düşkünlere yardım ediyor, gece gündüz durmadan yüzünü secdeye sürüyordu.

Nihayet bir sabah kabile halkı sevinç içinde uyandı. Beni Amirenin bir erkek çocuğu dünyaya gelmişti. Koyunlar ve develer kurban edildi, günlerce şenlik yapıldı ve çocuğa Kays ismi verildi.

Küçük Kays esen yelden sakınılıyor, naz ve naim içinde büyütülüyordu. Zarar gelmesin diye alnına lâmelif çekmişlerdi. Günden güne büyüdükçe altın top gibi anasının babasının elinden düşmüyordu.

Çocuk böylece bin türlü ihtimam içinde yedi yaşına bastı. Babası oğlunun cahil kalmaması için onu yeşil vahanın ortasındaki okula verdi.

Yine rivayet ederler ki vahaya yakın bir yerde bir başka kabile yaşardı. Bu kabilenin ay yüzlü bir güzel kızı vardı ki, onu, «Leylâ!» diye çağırıyorlardı. Kays okula başladığı gün Leylâyı da babası getirip hocasının karşısına oturttu. Artık Kays ile Leylâ bir arada okumağa başladılar. Biribirlerine ders öğretirler, yanyana hocalarından ders dinlerlerdi.

Birgün Kays, elâ gözlerini Leylâya dikti. Gördü ki Leylâ gül yanaklı, sünbül saçlı, kemer kaşlı, hançer gamzeli, mahmur gözlü, gümüş tenli ve kâfur bedenli bir ay parçasıdır. Günden güne güzelliği artıyor ve çöllerin güneşi gibi parlıyordu.

Kays, Leylânın güzelliği karşısında kendisini zabtedemedi ve gönül kuşunu güzel kızın zülfünün ağına düşürdü, meftun oldu. Leylâ da gizlice Kaysın güzelliğine bakıp o da bin canla Kaysa vuruldu.

Gizli gizli birbirleri için yanıp tutuşuyorlardı. Nihayet ders kitaplarını kapadılar ve ikisi de aşk nağmeleri yazmağa başladılar. Hafta başlarını sabahlara kadar gözlerini yummadan geçirirler, köşelere bucaklara çekilip hasret ve iştiyakla biribirlerini ararlardı.

Her iki kabileden bazı kimseler Leylâ ile Kays'ın büyük aşklarına vakıf olmuşlardı. Bazan ikisine de nasihatlar ediyorlar, dinletemiyorlardı.

Nihayet bu hal herkesin diline düştü. Leylânın babası utancından kızını okulda çekip aldı. İki âşık gül ile gonca gibi biribirinden ayrıldılar. Kays hicran ateşi ile yanıp tutuşmağa başladı. Bazan tenhalara kaçar, boğula boğula ağlardı. Bazan yollara düşer, halk arasından geçer ve gözlerinden kanlı yaşlar akardı. Kabile halkı Kays'ı böyle çırpınır görünce acınır, veyahut başlarını hiddetle sallıyarak:

— Bak şu mecnuna!. Bir kızın aşkıyle bütün gün feryat eder, durur. Buna biraz kötek çalsalar aklı çabuk başına gelir! derlerdi.

Böylece Kays'ın ismini «Mecnun» kodular. Mecnun, Leylâyı görebilmek için ağlıyarak onun bulunduğu kabilenin çadırları etrafında dolaşıp durdu, Leylâ da sevgilisinin yanık şarkılarını, beyitlerini, gazellerini işittikçe hıçkırıklara boğulurdu. Babası Leylâyı habsetmişti. Hiç dışarı çıkarmıyordu.

Leylânın kabilesinin yanıbaşında Behid isimli bir dağ vardı. Mecnun, sabahın aydınlığında bu dağa gelir, Leylânın obasından esen rüzgârda sevgilisinin kokusunu bulur, Leylâ da seher yeline söz söyleyip Mecnuna selâm gönderirdi. Mecnun bu dağda bazan bir güvercine:

— Ah ne olurdu, ben de senin gibi uçaydım da sevgilimi göreydim!. diye feryat ederdi.

Artık Mecnun, durmadan ağlıyor, serseri ve perişan dolaşıyordu. Bu hal karşısında babası Beni Amire, kabilesinin ulularını Leylânın babasına gönderdi ve kızı oğluna

---

◆

Matbuat Umum Müdürlüğü, eski masalları, yeni mevzular ve yeni fikirlerle yeni baştan yazdırmak gibi önemli ve faydalı bir teşebbüse, girişmiş bulunuyor. Bu teşebbüs Türk yazıcılarının bu yolda kullanacakları kalemlerinin ondört küsur milyonluk büyük bir halk kütlesini uyandırmak, ve masaldan hakikat vadilerine sürüklemek gayesile işlemesi sayesinde semere vermiş olacaktır.

Arkadaşımız Rağıp Şevki de, bu masallar üzerinde vazifeye çağırılmış bulunanlar arasındadır. Hazırlamış olduğu «Yeni Leylâ ile Mecnun» bugünkü Türk köylüsü ve halk için, en yeni inkılâpları anlatması, en yeni fikir ve ideâlleri ihtiva etmesi, Türk yaşayışının muzir telekkileri üzerine en sert darbeleri indirerek, köylüyü hurafeden hakikat sahasına sürüklemesi bakımından şayanı dikkattır.

Leylâ ile Mecnun masalı üzerinde uzunboylu etüdler yapan arkadaşımızdan, bu eski masalın bir hulâsasını istedik. İşte bu sahifede okuyacağınız bu masal, (Leylâ ile Mecnunun) kısaltılmış, fakat özü bırakılmış şeklidir.

◆

◆

Yazan:

RAGIP ŞEVKİ

istedi. Leylânın babası, Beni Amire ulularını dinledikten sonra:

— Sözün doğrusunu ister misiniz? Oğlunuz divanemeşrep bir adamdır. Kabilemiz etrafında dolaşıp, durmadan beyitler okur ve ağlar. Oğlunuzu ilâç ile iyi ederseniz size kızımı verebilirim, dedi.

Kabile ululari, meyus bir halde döndüler. Mecnun bu haberi alınca büsbütün perişan oldu. Yemekten içmekten kesildi. Yakasını paçasını yırtarak:

— Artık bana vuslat kapısı kapandı. Nazeninim yüzünü göstermeyip, başına f rak şalları büründü. Rahat günlerim gamı mihnete dönüp, gönlüm canan gamıyle doldu. Ve hicran kuşları başıma kondu, adım Mecnunlar defterinin başına yazıldı!. diye ağlamıya başladı.

Ağlıyor ve durmadan Bihad dağı etrafında geziyordu. Gün oldu ki Leylânın kabilesi, onu öldürmeğe kalktı.. gün geldi ki Mecnun, kabilesinden fersahlarca uzaklarda, çöllerde dolaştı durdu, toz ve toprak içinde durmayıp ağlıyarak, gözünü yummadan, yiyip içmeden sürüklendi. Ne anasının, ne babasın, ne kabile ulularının nasihatı kâr etmedi. Mecnun yine Leylânın sevdasile sahraya çekildi.

Mecnun, serseri ve perişan dolaşırken Leylâ da, Mecnunun divanesi ve bin canla düşkünü olmuştu. Gizli gizli ağlar, hasretle Bihad dağı yollarına bakardı. Ne güler, ne de konuşurdu. Kızlar gülüp oynarken o:

— Acep Mecnunum şimdi nerelerde benim için gözyaşı döküyor? diye düşünür ve gamlanırdı. Geceleri gözyaşları göğsüne inci gibi düşerdi.

Aradan bir yıl geçti, bir gün Beni Esed kabilesinin beylerinden İbni Selâm ava giderken bir gül bahçesinde Leylâyı gördü; ve güzelliğine hayran olarak gönlünü ona kaptırdı. Ertesi günü adamlar gönderdi ve Leylâyı babasından istedi. Babası derhal razı oldu. Leylâ bu haberi alınca gizli gizli ağlamağa başladı. Sırrını bir türlü kimseye veremiyordu.

Leylânın Babası

Öbür taraftan Mecnun sahralarda gezer, avcıların avını alır, salıverir, durmayıp ağlıyarak, kızgın kumlarda çıplak ve perişan koşarak:

O mehpare bana netti, firakile işim bitti;
Uzak yadellere gitti, elim ermez gücüm yetmez.

diye feryat ediyordu. Kargaları görüyor, dert yanıyor ve ağlıyordu.

Bir gün iki dilenciye rasgeldi. Bunlardan biri zincirlerle bağlıydı. Mecnun ihtiyar dilenciyi kandırdı ve öteki adam yerine kendisini zincire vurdurdu ve Leylânın kabilesi içine böylece girdi. Leylâyı obası önünde görünce:

— Ey benim nazenin şivekârım! Halime merhamet et. Bak, zülfünün sevdası beni böyle zincire vurdu. Eli bağlı, yüreği dağlı karşına getirdi! diye ağlamağa başladı. Sonra coştu, elinden ve ayağından zincirleri kopararak ağlıyarak, feryad ederek dağlara kaçtı.

***

Günler geçti ve Leylâyı İbni Selâmla evlendirdiler. Fakat Leylâ yalnız Mecnunu düşünüyordu ve İbni Selâmı yanına sokmuyor, «kendimi zehirlerim!» diye onu tehdit ediyordu. Mecnun da yine durmadan ağlayıp gezerken Leylânın İbni Selâm ile evlendiğini duydu, hıçkırıkları sahraları doldurdu, yumruklarını başına vurdu, ağladı, çırpındı ve Leylâya aşkından döndüğü için sitem etti.

Mecnun böylece mahzun ve mükedder geziyor, vahşî hayvanlarla bir arada yaşıyordu.

Seneler geçiyor, ne Mecnunun Leylâya sevgisi, ne de Leylânın Mecnuna aşkı eksiliyordu. Bir gün geldi ki Beni Amire ölüp gitti. Mecnun babasının mezarına kapanıp ağladı ve yine sahralara döndü. Gün geldi ki nur yüzlü bir ihtiyar Leylâdan Mecnuna name getirdi ve Mecnun çılgın gibi sevinç gözyaşları içinde mektuba cevap verdi. Yine gün geldi ki iki âşık bir sahrada karşı karşıya geldiler.

Mecnun, Leylâsını görünce tiz bir çığlık kopararak düştü, bayıldı. Gözlerini açınca Leylâyı yine karşısında buldu. İkisi de susuyorlardı. Etraflarını Mecnunun aslanları ve kaplanları kaplamıştı. Gözlerini biribirlerinden ayırmıyorlar ve gözlerile konuşuyorlardı. Nihayet Leylâ ağzını açtı ve hazin bir sesle:

— Ey benim canı gönülden sevgilim, bunca zamandanberi aşk derdile ağlar ve hasret ateşile yanar durursun. Feryat ve figanın gökleri tuttu, gözlerinden kanlı yaşlar aktı. Benimle bir saat görüşmeğe

(Arkası 22 inci sayfada)

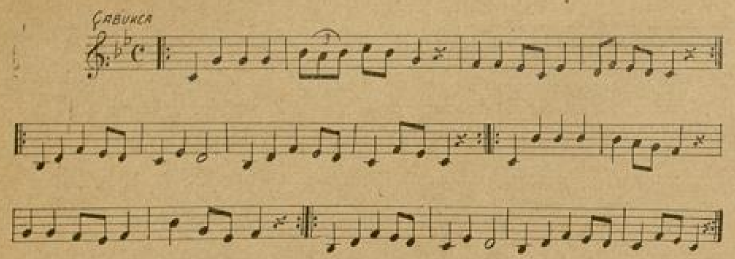

HALK ŞARKILRININ TARİHÇESİ

Yazan:
M. C. Tansuk

Bugün İstanbulda da duyarsınız. Vapurda, tramvayda etrafı seyreden taşralı gençler onu, maruf bestesi ile dudaklarında daima tekrar ederler:

Küvenk yolu bu mudur ?
Desti dolu su mudur ?. .

Bu yanık halk türküsünün masalını ben bu yaz Elâzizin çok şirin bir köyünde, bir su başında köyün ihtiyarından dinledim.

Dümbelekler [1] vuruyor, delikanlılar hep bir ağızdan türkü söylüyorlar. Ben, bu akşam burada gördüğüm samimiyeti ne İstanbulda, ne de dolaştığım üç beş vilâyette asla göremedim. Bir gün sonra gideceğimi söylediğim zaman hemen hemen hepsi müteessir olmuştu. Muhakkak kalmamı ısrar ettiler. İmkânsızlığını söyledim. Mecburen kabul ettiler.

— Eh.. öyle ise bu akşam su başında toplanalım.

Yemeği, kırk elli kişilik bir kafile ile misafir olduğum arkadaşımın evinin damında yedik.

— Aman vakit geçmesin. Kahveleri su başında içeriz.

Dediler. Hep beraber kalktık. Ben ortalarında; on ile altmış yaş arasındaki samimî dostlarım etrafımda; âdeta birkaç katlı bir çember teşkil ederek oturduk.

Dümbelekler vuruyor, akortsuz kemanın tiz sesi ancak farkolunabiliyor, bütün bunların üstünde temiz hançerelerden çıkan gür ve yanık sesler duyuluyor.

On, yirmi belki de daha fazla türkü söylediler. Hiç kimsede ufak bir yorgunluk alâmeti yok. Şarkı onları değil, onlar şarkıyı bitirmişlerdi:

— Yahu şarkı kalmadı âdeta ?

— Az daha köyümüzün şarkısını unutuyorduk. Haydi hep beraber:

Küvenk yolu bu mudur.....

Dümbelekler yeniden coştu. Sesler tekrar canlandı. Köy delikanlıları kendilerinden geçerek şarkıya başladılar:

Okadar yanık ve içten söyliyorlardı ki içimi belirsiz bir hüzün kaplamıştı. Yanımdaki ihtiyar kulağıma iğildi:

— Bay, bu türkü sana da mı tesir etti? Bunun bir de masalı vardır. Hele onu işitsen büsbütün içlenirsin.

. . . .

Bundan bilmem kaç sene evvel Elâzizin iki saat uzağında Küvenk köyünde Ahmet isminde çok zengin bir adam varmış. Yine o köyde Hayriye isminde bir kıza âşık olmuş. Kız fakir olduğu için, kendisini Ahmedin almıyacağını biliyormuş. Ahmedi sevmekle beraber daima ondan uzaklaşmıya çalışırmış. Ahmet, ona ya harmanda veya çeşme başında rasgelince:

— Hayriye, benden ırak durma. Seni nasıl olsa alacağım.

Diye yalvardıkça:

—Etme Ahmet. Bilirim ki beni alamazsın. Eğer beni seversen gel bu sevdadan vazgeç. Anam, babam duyarsa beni sağ komazlar....

Dermiş. Fakat Ahmet ne yapmışsa yapmış kızı kandırmış, akşamları köy uykuya yattıktan sonra Hayriye, odasının penceresinden sokağa atlıyarak, köyün ilerisindeki pınar başına gider, orada kendisini bekliyen Ahmedi bulurmuş; çok zaman Tanyeri ağarıncıya kadar konuşurlarmış. Haftalar, aylar geçmiş; iki âşık her gece buluşurlar, ve sevişirlermiş. Oğul, aşk kızıl gömlektir. Ya yakadan ya koldan çıkar.

Nihayet bütün köy halkı bu macerayı duymuş. Başta Ahmedin ailesi olmak üzere:

— Elin fahişesinden elini çek. Sana kimi alamayız.

Demişler. Ahmet evvelâ aldırmamış, fakat yavaş yavaş sevgisi soğumuş; ve Hayriyeyi bırakarak, evlenmiye karar vermiş. Fakat bu arada sevgilisi ile buluşur, ona bir türlü söylemiye cesaret edemezmiş. İlk zamanlarda çekingen duran kız, sonraları çocuğu çıldırasıya sevmiş. Onu daima dalgın ve düşünceli gördükçe üzülür:

— Nen var Ahmet. Beni seversen söyle ? diye yalvarırmış.

Düğün kurulmuş. Harman yerinde davul, zurna çalmıya başlamış. Herkes gülüyor eyleniyormuş. Uzaktan düğün arabaları görülmüş, davetlileri ve nişanlısını karşılamak için Ahmet te evinden çıkmış. Ahmet tam nişanlısını indirmek için öküz arabasına giderken, kalabalık arasından bir çığlık işidilmiş. Bir kadın sesi; bir kadın, saçını başını yoluyor, avazı çıktığı kadar bağırıyormuş, Hemen tanımışlar:

— Ahmedin eski sevgilisi Hayriye.

. . . .

Yarım saat sonra köyün jandarma çavuşu, bir deli kadını karakoldan kasabaya doğru sürüklerken; betbaht kadın ağlıyor, hıçkırıyor, yürekler parçalıyacak kadar yanık bir sesle bu şarkıyı söylüyormuş:

Küvenk yolu bu mudur.
Desti dolu su mudur?
Gittin ki tez gelesin,
Tez geldiğin bu mudur ?

Küvengin ellerinde,
Çimeydim göllerinde..
İlik düğme olaydım
O yârin kollarında ..

Küvengin pınar başı,
Yarimin keman kaşı.
Düğün harmana geldi,
Durmadı gözüm yaşı.

Ahmet ata binsene!
Halı terki alsana,
Hayriye senden küsmüş
Git gönlünü alsana.

Küvengin yazıları.
Otluyor kuzuları.
Ben Ahmedi sevmezdim,
Alnımın yazıları.

16 / 3 / 1937

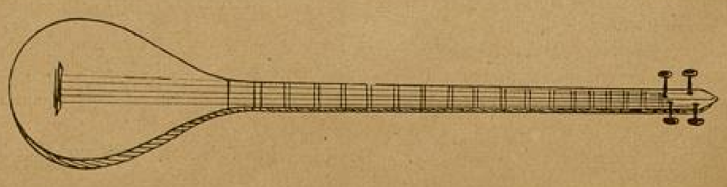

[1] Dipsiz testiye deri geçirilerek yapılan bir musiki aleti.

elini çek. Sana
lâ aldırmamış,
i soğumuş; ve
enmiye karar
evgilisi ile bu-
emiye cesaret
rda çekingen
ğu çıldırasıya
ın ve düşün-

Beni seversen

rman yerinde
lamış. Herkes
zaktan düğün
lileri ve nişan-
net te evinden
ısını indirmek
ken, kalabalık
lmiş. Bir ka-
ı başını yolu-
bağırıyormuş,

ilisi Hayriye.

. . . . .

ün jandarma
arakoldan ka-
; betbaht ka-
irekler parça-
esle bu şarkıyı

udur.
dur?
in,
udur ?

de..
m
a ..

aşı,
aşt.
eldi,
oşı.

e!

üsmüş
a.

ezdim,

/ 3 / 1937

LEYLÂ

◆

Yazan:

Vedat Urfi Bengü

◆

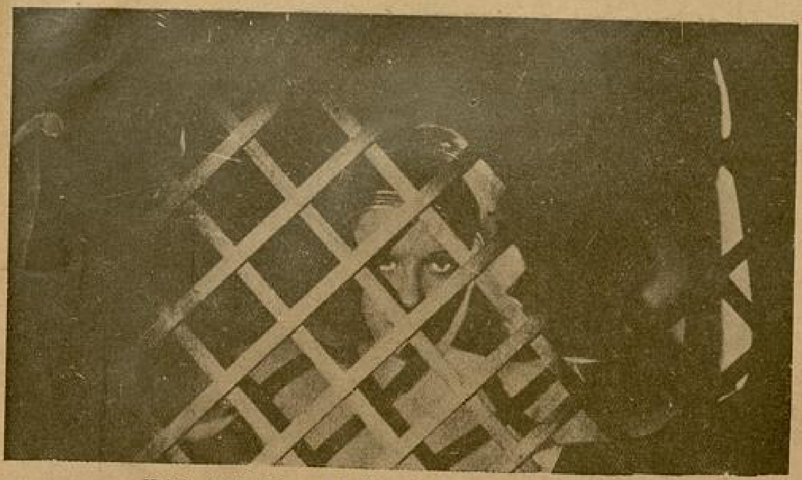

Kabile delikanlılarının kalbi yalnız bir hayâl taşırdı: Leylâ

Çöllerin, çöl güneşi kadar temiz kızıydı Leylâ.

Sanki o, çölden değil, çöl onun bin bir mâna taşan gözlerinden bu güzelliğini almıştı.

Akşam rüzgârları, sanki onun gündüz güneşleri altında koyulaşmış billûr tenini serinlendirebilmek için, ufukları okşar; şafakların lekesiz güneşi onun mahmur gözlerinin açılışını görebilmek hevesile bu kadar erken doğardı.

İnci denizlerinin biricik bebeği idi o.

Kumların hafif dalgaları bile onun saçlarının uçuşları karşısında oynaşmağa hevesli çocuklara benzerdi.

Kabile delikanlılarının kalbi yalnız bir hayal taşırdı: Leylâ.

Yüz yıla ulaşmış ihtiyarlar, güzellik yaratan Tanrının büyük kudretine bir kızı misal gösterirlerdi: Leylâ.

Leylâ, bir insanın değil, bir kabilenin değil, bütün bir çölün kızıydı.

***

Bir akşam kader, çöl kızının da neşelerini durdurdu.

Savaş vardı. Komşu kabileye karsı.

Kalkanlar silindi. Palalar bilendi. Pazular yağlandı ve.... Karargâh dalgalanırken kısraklar kişnedi.

Yalnız ... Bir kalbin için için ağladığının hiç kimse farkına varmadı.

Bu, Leylânın kalbi idi.

Kimsenin elde edemediği bu kalp, tam altı mehtaptır komşu kabilenin genç ve yakışıklı reisi Münzürün sevgi prangasına vurulmuştu.

İçin için seven Leylânın sevdasını o güne kadar bilen tek arkadaş, kum denizlerinin gecelerine inciden gerdanlıklar serpen mehtaptı.

Karar vermişti de. Babasının, sevgilisi ile dost olacağı güne kadar sırrını vermeksizin bekliyecekti.

Amma.......

***

Savaş!... gaddar savaş!..

Leylânın kabilesi, Leylânın gizli sevgilisine karşı çarpışıyordu.

Mızraklar ufukları delerken, kılıçlar vücutları bölerken, savaş meydanında siyah maşlaha bürünmüş bir atlının kim olduğunu kimse farkedemedi.

Kum dünyaları kaynıyor, kan dereleri çöl güneşini kızartıyordu.

"Münzür" kabilesinin bütün çölü korkutmuş genç şeyhi, yüz kellenin kanını taşıyan kılıcını dört yana sallarken, karşısında yüzü sarılı heybetli bir süvari göründü. Bu, avı üstüne saldıran bir canavardan da korkunç kılıç sallıyordu. Vuruştular. Kılıçlar kökredi, terli kısraklar şahlandı. Az sonra Münzür yere yıkılmıştı bile. Dudaklarından akan kanlar, kum taneleri üzerinde hezimetin kızartılarını çizdi.

Çarpışan cengâverlerin hiçbirisi, yerde can veren şeyhin nasıl ve kim tarafından vurulduğunu farkedemedi.

Komşu kabilenin sarsılmaz şeyhini yere seren, sevmesini bildiği kadar kılıç sallamasını da bilen Leylâ idi.

***

Savaş bitti. Komşu kabile yenildi.

Ama... Bitmeyen birşey vardı: İçin için ağlıyan bir kalbin acısı.

Bu, Leylânın kalbi idi.

Leylâ, sevgilisini öldürmüş, sevgisini öldürememişti.

Gecenin mehtabları ağlayan kalbi bütün ömrünce teskin edemiyecekti de.

Mehtaplar ağladı. Ağlaştı geceler.

Ve.... Ağladı Leylâ.

Bir akşam mehtabın biri dile geldi:

— Neden öldürdün, Leylâ?...

O zaman nemli gözler mehtabın göğsüne daldı. Kımıldanmıyan dudaklar yalnız bir mâna anlattı:

— Sevgi bir kalbindir. Ben, bütün kalpleri taşıyan yurdu kurtardım!..

◆

...karşısında yüzü sarılı, heybetli bir süvari göründü

KILBIK MISINIZ; DEĞİL MİSİNİZ?

◆

Hangi erkeğe sorulsa, her ne bahasına olursa olsun, kılıbık olduğunu bir türlü kabul etmek istemiyecektir. Bu, böyle olmakla beraber kılıbıklık da başlıbaşına ve inkârı kabil olmayan, gözle görülür bir haldir. Nasıl ki erkeklerin hepsi cömert değil; içlerinde hasisi ve paraya düğüm vuranı varsa; hepsinin de cesur olmasına ayni veçhile imkân yoktur.

Bir erkek için kılıbık olmak ayıp mıdır? değil midir? Biz burasını karıştıracak değiliz. Korkaklık öyle zannediyoruz ki daha ziyade çocukluk devresindeki bakımın kötülüğünden ileri gelmektedir. Korkunç masalları dinleye dinleye uyuyan; umacı, babalı arap ve saire gibi şeylerle küçükken korkutulan çocukların; büyüdükleri zaman ne de olsa birer Zaloğlu Rüstem kesilemiyecekleri şüphesizdir.

Her erkek, kılıbık olup olmadığını herkesten ziyade bittabi kendisi bilir. Bu böyle olmakla beraber birçok erkeklerde vardır ki hayatta cesur, yahut kılıbık olup olmadıklarını bilmeğe lüzum görmemiş; daha doğrusu düşünmemişlerdir. Bunlar için cesur olup olmadıklarını tecrübeye iyi bir fırsat zuhur etmemiş olabildiği gibi, esasta zaif noktaları olan kılıbıklığı akıllarına bile getirmek istemezler.

Aşağıdaki sorular, işte hem böyle kendilerinden kılıbıklık meselesinde şüpheli, hem de hayatta kat'î olarak cesur olduklarına inanmak isteyen erkeklerin işine yarayacak mahiyeti olmak üzere, meşhur bir ruhiyat mütehassısı tarafından tertip olunmuştur. Bu sorulara cevap vermek hususunda; cevaplardan kimsenin haberi olmıyacağı için herkesin mümkün olduğu kadar hakikati ifade edeceği şüphesizdir. Kendi kendini aldatmaktan birşey çıkmıyacağı pek açık bir hakikat olduğundan, bu sorulara doğru cevap verilecek ve alınacak; netice de bu itibarla kılıbık olup olmadığınızı meydana çıkaracaktır.

Soruların hepsine müsbet cevap verildiği takdirde fevkalâde kılıbık bir şahıs olduğunuz meydana çıkmış olacaktır. Yarısına ayni şekilde cevap verilirse, yine kılıbıklıktan kurtulmuş sayılamazsınız; ve adiyle saniyle bir kılıbıksınızdır. Soruların dörtte birine müsbet cevap veren tam bir erkek; ancak iki üç tanesine müsbet cevap veren ise fevkalâde cesur bir şahıs addolunabilir

Bu sorulara cevap verdikten sonra şayet evli iseniz, pek faydalı bir işle meşgul olduğunuzu anlamış olursunuz Çünkü evlilik hayatında kılıbıklık ile, bekâr hayatında kılıbıklık arasında bir fark yoktur. Bekârken tam bir erkek olan şahsın, evlendikten sonra kılıbık olmasına imkân yoktur.

◆

Yazan:

HALİL L. GALİK

◆

Bekârken tam bir erkek olan şahsın, evlendikten sonra kılıbık olmasına ...

1 — Kan görünce korkar, titrer, bayılır mısınız?

2 — Diş çektirmek hususunda nasılsınız? Dişçiye, size cesaret verecek bir dostla mı; yoksa yalnız mı gidersiniz?

3 — Zifirî karanlık bir sokak, bir oda sizi korkutur mu? Gece büyük bir evde yapyalnız yatmaktan çekinir misiniz?

4 — Fare, sıçan, haşarat ve yılan gibi hayvanattan ürker, korkar mısınız?

5 — Yabancı insanlarla görüşüp, ahbap olmaktan çekinir misiniz?

6 — Sizi tanıyan yahut tanımıyan biri tarafından yüzünüze karşı sizden hoşlanmadığı söylenirse bu sözlerden, az mı? çok mu müteessir olursunuz?

7 — Bir dram yahut bir filim seyrederken gözünüz yaşarır, yahut açıktan açığa ağlar mısınız?

8 — Canı yanan; ıstırap çeken birinin yanında uzun zaman durabilir misiniz?

9 — Kendiniz hasta olduğunuz zaman korkar mısınız? Alelumum hastalığa karşı yüzünüz var mıdır?

10 — Sizi istemediğiniz bir işe sevkmek isteyen bir şahsa, yahut sizi hor kullanmak isteyen birine karşı ne vaziyet alırsınız? Red ve isyanla mı mukabele; yoksa boyun mu eğersiniz?

11 — Sizden ödünç para almak teşebbüsünde bulunanlar muvaffak olurlar mı?

12 — Elinizde iş varken, işi bırakıp keyfe hizmet, gezip tozmak gibi hislere tabi olur musunuz?

13 — İstemediğiniz bir işi size yalvarmak yakarmak ve rikkatinizi celbetmek suretile bir kadın kabul ettirebilir mi?

14— Çocuklarınızı, karınızı, kızkardeşlerinizi nasıl tutar; bunlara fazla yüz verir misiniz?

15 — Bir işte seri muvaffakiyet elde edemezseniz, bu işten vazgeçer misiniz?

16 — Talihinizden ve hayattan şikâyetçi misiniz?

17 — Size karşı başkaları tarafından fena muamele edilmeğe ne dereceye kadar razı olursunuz?

18 — Başkalarının sizi aldatmasına müsaade eder misiniz?

19 — Ötekinin berikinin angaryasını yapar mısınız?

20 — Yaparsanız zevkle mi, ikrahla mı?

Arkası 22 inci sayfada

evlendikten
.

...nukabele; yoksa

...ra almak teşeb-
...ak olurlar mı?
...en, işi bırakıp
...ak gibi hislere

... işi size yalvar-
...nizi celbetmek
...tirebilir mi?
...nızı, kızkardeş-
... fazla yüz verir

...vaffakiyet elde
...eçer misiniz?
...yattan şikâyetçi

...ları tarafından
...dereceye kadar

...ldatmasına mü-

...in angaryasını

... mi, ikrahla mı?
...22 inci sayfada

ALDATAN GÖZLER

Kalbi gibi renksiz.. betbenzi uçuk kız. Hayat diye seni bildim. Seni candan muazzez, her varlıktan üstün bildim. Seni ruhumun ilâhesi, sevgimin mabedi bildim. Yılmadım, yorulmadım.. sana taptım. Kalbimi, benliğimi, herşeyi sana verdim.. yalnız seni gördüm, seni duydum, seni sevdim. Güzel yalnız sendin, sevgi idi senin adın, seni solmaz bir çiçek, sevgiye örnek bildim.

Söyle.. söyle.. gülerken aldatan, gözleri yalan, riya taşan.. betbenzi uçuk kız!.. Söyle neden soldun?. Bak yaprakların hep bir bir dökülüyor; söyle niçin yıldızın söndü?.. Bahtın niye karardı?..

Söyle.. söyle sevgiyi nasıl boğdun?. Anlat? Söyle.. nasıl? Gece karanlıklara bürünerek, bir haydut gibi o aşk mabedine nasıl girdin? Kan ve ölüm tüten o vahşetle nasıl ellerin titremeden, gözlerin nasıl sönmeden, o zehirli okları.. seni seven kalbe, söyle nasıl sapladın? Söyle, hep karanlıkta değil mi? O mabedi kundakladın..

Nasıl?. Nasıl?. O mabed bir ateş külçesi oldu. O ateş, o duman, o kızıl alevler... Zehir saçan, o mabedi yakan, yıkan, o aldatan gözlerini söyle nasıl söndürdü?

Söyle.. seni nasıl boğdu? Nasıl yandın da bir hamlede yok oldun?..

Söyle.. o ihanet külleri nerededir? O mabed denilen sevgi izi ne oldu? Nasıl olduda, hepsi birden eridi yok oldu?

Söyle.. kan, ölüm, zehir tüten.. betbenzi gibi ruhu, kalbi renksiz kız?.

Söyle.. sevgi nedir bilmeyen.. yalan, ihanet örgüsü! seni seven, koruyan kalbe kanlı ellerin nasıl uzandı? Söyle? Niçin ? Niye sevgiyi paraladın ?.. Bile bile öldürdün?..

Nasıl oldu da çıldırdın ? . . Niçin? Niye intihar ettin?.. Söyle?.. Çünkü... Güneşi karanlık gördün.. sevgiyi kulakların almaz oldu, saadet seni tırmaladı.

Söyle? Çünkü... Güzel sen, sevgi sen, saadet sen .. herşey sen!.. Herşey senindir bildin.. hepsi arkandan koşar, seni kovalar sandın; artık yer sen, gök sen, herşey senin.. herşey sen... Artık uçuyor, göklere sığmaz oldun...

Yalan, riya taşan gözler.. sapladığın o zehirli oklar.. nasıl oldu seni buldu. Sana saplandı, seni vurdu.. artık yaralısın.. yarandan kan değil ihanet fışkırıyor. Seni ok değil.. bu zehir öldürüyor. Seni kucaklıyan kollar apansız seni bıraktı, uçduğun gökler seni silkeledi.. attı..

Düştün.. yerlere yuvarlandın.. kol, kanad, ümit, hulyan.. herşeyin bu sukutla hepsi birden kırıldı parçalandı. Gökler ördüğün ihanetle.. kara karanlık oldu.. güneş karardı artık, seni.. aydınlatmıyor.. yıldızın söndü artık, parlamıyor.. kara karanlık bulutlar.. birer zehir sağnağı oldu.. seni sardı, boğuyor.. sen can çekişiyordun, her yer gülüyor.. yasını.. yer, gök kutluyor, sevgide yalanın cezası budur, diyor kalbi gibi.. gözleri yalan, riya taşan kız..

Yazan:
Dr. CEMAL ZEKİ ÖNAL

Söyle.. söyle.. gülerken aldatan, gözleri yalan, riya taşan...

Sevgini ben bitmez, tükenmez bir deniz.. seni ben irişilmez.. esrarlı bir âlem bilmiştim?. Değil.. değil meğer.. hiç değil!.

O deniz.. ıssız.. kuru bir çöl. onda su diye bir damla yok! Sen ise; bir külçe... Zehirli bir külçe... Yalan, yapmacıklar.. bir ihanet külçesi, bugün bir hiçliğini öğrendim.

O hançerlediğin kalpte.. sevgin delik deşik oldu. Günlerce can çekiştin.. bir türlü ölmez oldun..

Nihayet son zehirli bir ok.. o aldatan bakışın.. sana.. son bir hıçkırık oldu.. içimde can çekişen seni, birden boğdu; öldürdü. Artık o mabed seni, ölüyü taşımaz.. o kalp sana hiçbir yer vermez. Seni yalnız o sevgi mabedi değil.. onun taşı, toprağı.. onu gören her zere isyan edip bağırıyor: Onu sök at, diye haykırıyor. Hiçbir kudretin söküp atamıyacağını sandığım seni, ben..

O kudsî mabedden kendi ellerimle söktüm, attım..

Pençemle göğsümü paraladım.. tırnaklarımla seni o aşk mabedinden, kalbimden söküp attım; seni gömmek.. gömmek istiyorum.. fakat nereye?

Sen... Seni pençeliyecek kuşları.. kemirecek kurtları da zehirler, öldürürsün, Seni yaksam.. dumanın göklere zehir saçar.. küllerin dünyayı zehirler, leşini deniz almaz.. her damlası acı bir zehir olur..

Sen ihanet ölüsüsün.. ne gök, ne yer alır.. ne dağ, ne denize sığar, seni ne yerin altı,. ne üstü ister... Toprağın üstünde yaşıyanlar senden hep ürker, kaçar.. altındaki ölüler. hep dile gelir.. haykırır!.. Git, uzaklaş ruhumuza azap verirsin der... Seni.. yer, gök, deniz olmıyan.. ademden uzak bir diyara, karanlıklara.. nisyan diyarına gömüyorum..

Anladın değil mi? Seni didikliyecek zehir, ölümlerden acı en büyük bir acıyle başbaşa bırakıyor.. seni gönülden uzak boşluklara gömüyor.. seni unutuyorum..

Artık sen, kara, karanlık.. bir boşluk.. artık sen yoksun... Seni gömdüm.. seni unuttum ben...

Severken de aldatan.. gözlerile zehir, ölüm saçan kız!.. Söyle! betbenzi.. kalbi gibi renksiz.. söyle?

Sevdim mi ben seni? Söyle düşünüyorum. Ben seni mi sevdim? Bütün yalvarışlarım sana mıydı? Doğru mu, sana mıydı bütün ibadetim.. sana mı tapıyordum hep ben?..

Hayır.... Hayır... Sana değil.. sevgime.. kalbimin verdiği seslere.. sende görüp işlediğim.. sende yarattığım kendi zevk, heyecanlarıma!.. Anlıyorum ki ben onları sevmiş.. onlara yalvarmış... Onlara tapmıştım ben..

Anladın mı, gülerken de aldatan, gözleri hep zehir.. ölüm saçan sen... Sevilen sen değil... Seven ben.. sevilen de ben.

Leylâ ile Mecnun

— *Başı 17 inci sayfada* —

can attığın ve şimdi güzelliğim bahçesinde olduğun halde neden hayrete daldın? dedi.

Mecnun :

— Ah, dedi; benim güzel sevgilim. Tanrı gül yüzünü soldurmasın. Vücudumun her bir kılı söze gelse de, sana sevgimi anlatsalar. O sürmeli gözlerin bir anda nefesimi tuttu, beni halsiz, takatsız etti, konuşsam bile seven insanın bilinmedik nesi var? Şimdi yanındayım ya.. fakat yanında olduğum halde bir cansız vücut taşıyor gibiyim.

İki sevgili başbaşa ve dizdize sevişiyor ve etrafındaki vahşî hayvanlar onlara sükûn içinde bakıp bekleşiyorlardı.

Nihayet Leylâ kalktı ve obasına doğru uzaklaşıp gitti. Bu, onların son buluşmaları ve son sevişmeleri oldu.

Leylâ nihayet yataklara düştü, gül yüzü sararıp soldu, vücudu ay gibi inceldikce inceldi. Bir gülüstan üstünde esen hazan yeli gibi yavaş yava; bütün güzelliklerini kaybetti ve öldü.

Onu küçük ve ince bir tabuta koydular. Tabutunun üstünü - istediği gibi - güller ve sünbüllerle süslediler, kefenini kana boyadılar ve herkes bu yüzden ona:

— Aşk yolunda şehit oldu!. dedi.

***

Mecnun, Leylâsının sevgisi, Leylâsının aşkı ve güzelliği ile sahralarda perişan dolaşırken birkaç gün sonra Zeyd isminde bir âşık ona gelip:

— Rüzgâr o nazenini kara topraklara saldı! dedi.

Mecnun, çılgın gibi taşlarla başını döve döve, çırpına çırpına koştu, Leylânın mezarına düştü. Günlerce, gecelerce durmadan, dinlenmeden çırpındı, ağladı, dövündü. Sonra kendisini dağlara, ovalara bıraktı. Gökyüzüne yükselen feryatlarile gece gündüz dolaştı, Allaha yalvardı, ölmek için Tanrıya yakardı.. ve nihayet birgün bir dağ kenarında can verdi.

Seller, rüzgârlar, kurtlar Mecnunun vücudunu bir anda eritti, zavallı âşığın dilsiz yoldaşları olan hayvanlar dağılıp gittiler. Mecnunun dağ kenarında yalnız kemikleri kaldı. Beni Amir'liler gelip bu kemikleri topladılar ve Leylânın mezarı yanına gömdüler.

***

Mecnunun vefakâr arkadaşı olan Zeyd, bir gece rüyasında Leylâ ile Mecnunu gördü:

İçinde abıhayat gibi sular akan, bin türlü ağaçlar, çiçekler ve lâal taşlarla süslü büyük bir bahçe.. renk renk güllerin dalında bülbüller şakıyor. Ortada billûr bir su kenarında altın bir taht kurulu,. ve bu tahta Leylâ ile Mecnun şad ve handan oturmuşlar . . biribirlerine sunarak sevişiyor ve gülüşüyorlar. İşte Tanrı yeryüzünde mihnet çeken ve müradına kavuşmıyanları böyle bir cennette bahtiyar eyledi.

KILIBIK MISINIZ ?

— *Başı 20 inci sayfada* —

21 — Başkalarının fikir, nazariye ve mefkûreleri sizi tesir altında bırakır mı?

22 — Asrî konforları terkederek büsbütün rahatsız bir hayata; bir gaye uğrunda uzun müddet şikâyetsiz tahammül edebilir misiniz?.

23 — Sizin için çok zengin olmak mı, yoksa zengin olmadan idealinize nail olmak mı müreccahtır?

24 — Mutlak surette yumuşak bir yatakta yatmasını mı istersiniz; yoksa nerede olsa yatar mısınız?

25 — Sevdiğiniz kız, yahut kadın sizi terkederek başkasına varsa; buna kolaylıkla tahammül edebilir misiniz?

26 — Bu kız yahut kadından hınç almak sevdasına düşer misiniz?

27 — Alelumum kadınların her dedikleri yapar mısınız?

28 — Bora, dalgalı deniz, şimşek çakması yahut gök gürlemesinden korkar mısınız?

28 — Umumî bir mahalde halka hitaben söz söylemekten çekinir misiniz?

30— Alelumum fedakâr mısınız, yoksa daha ziyade kendinizi mi düşünürsünüz?

MÜKERREM KÂMİL SU'nun

En Son ,

En Güzel ,

En Hakikî,

En İçli

Romanı:

Bayan Mükerrem Kâmil Su (İstranca Eteklerinde) Eserini kaleme alırken

İSTRANCA ETEKLERİNDE

Mükerrem Kâmil, iki senedir kafasında yaratmağa çalıştığı bu son eserinin mevzuunu, çok sevdiği bir kadının hayatından almıştır.

Anadolunun birçok yerlerinde dolaşan, şenliği, güzelliği, dürüstlüğü ve yuvasına son derece derin bağlılığı ile tanıdıklarına güzel bir örnek olan romanın kahramanı, kocası ile beraber İstranca eteklerinde küçük bir yere gitmiştir.

On yıl dünyanın en büyük saadeti ile gülen yuva!... İstranca eteklerinde bir sarışın kadın eli ile sarsılmış; ve sonu gelmez hayat çarpışmaları, tükenmez ıstıraplar başlamıştır.

Genç yazıcımız, realist roman şartlarına uygun eser verebilmek için geniş bir Trakya seyahatı yapmış, İstranca eteklerinde olan facianın en ince noktalarını yakından duymuş ve kuvvetle sarsılmıştır.

Bu roman Mükerrem Kâmilin en içli, en coşkun ve en muvaffak eseridir. Kurtarılmış bir namusun, tatlı, akıcı bir üslûble anlatılması, sayın okuyucularımızı bazan saadetin coşkun kaynaklarına, bazan da ıstırabın koyu karanlıklarına ulaştıracaktır.

YANILMAYAN
SEVGİ

— Başı 3 üncü sayfada —

Çılgın gibi yerinden sıçradı. Bileklerini sıkan parmaklarım yanmış gibi çözüldü. Bir yandan giyiniyor; bir yandan:

"—Çekilin, hiç birinizi istemiyorum ve sevmiyorum. Çocuğumu benden alamazsınız. Beni çocuğumun babasından ayıracak her şeye lânet ediyorum. Alçaklık ediyorsunuz. Bırakın beni!, diye haykırıyordu.

Artık yapacak iş kalmamıştı. Bir köşeye yıkıldım. Kana kana ağladım. Bundan sonra her iş çabuk oldu, bitti. Yaş düzelme işi biter bitmez işin resmî tarafını tamamlamışlar. Birgün posta ile nikâh cüzdanları geldi.

Şükrü tam bir sene benimle kavga etti. Öyle ki: "artık çocuğu alıp babamın avine gideceğimi„ kendisine söylemek mecburiyetinde kaldım. Düşündü, taşındı. Nihayet bir daha ne suretle olursa olsun bu meselenin evde konuşulmaması kararını vererek kavgayı kapadı.

Yıllar geçti.

Büyükler biraz daha yaş aldılar. Aramıza küçükler karıştı. Günlük işlerin, muhitimizde gördüğümüz örneklerin, duyduğmuz olguların birer ders gibi ruhlarımıza sindiğini gördük. Nihayet her şeyin üstüne de Nerimanın iyi yaşâyışı, saadeti bu bağlılığın kuvvetine bizi inandırdı.

Geçen yaz İstanbulda çocuğum hastalanmıştı. Şükrü gelinciye kadar Vedad öyle fedakârlıklar yaptı ki.. sonunda, evimizde bir düğüm gibi sımsıkı duran Neriman - Vedat hâdisesi de affedilmiş oldu.

Beş yıl var ki her gün, bir gün öncekinden daha çok sevişivorlar. Vedad yuvasında dünyanın en uysal, en bağlı ve en aşık erkeğidir.

Karısı, san'atı, bir de çocukları..

İşte Vedad için hayat bunlardan ibarettir.

Süheylâ ile karşı karşıya dondurmalarımızı yerken düşünüyordum:

Okuduğum roman kafamdan uzaklaşmış; Süheylânın anlattıkları biribirine düğümlenecek halkalar halinde canlanmağa başlamıştı.

Ne olursa olsun hayatında fırtına istemediğini söyliyen Nerimanın haraketini fena bulmadım. Tam bir gönülle sevmesini, sevdiğine inanmasını, en zorlu kuvvetler karşısında yenilmemesini.. ve her şeye rağmen bağlı kalmasını bilen genç kadın, içimi bir güneş aydınlığı ve sıcaklığı ile ışıldattı...

İzmir (Ay Yıldız) Kız İtalyan Okulunda

— Başı 9 uncu sayfada —

— Mektep mevcudu.

— Bu sene 130; bunun 33 ü leylîdir.

Biraz sonra yine sayın vatandaşımla yalnızdım. Kendisine okulda hiç Türk olup olmadığını sorunca:

— Hayır, dedi. Hali hazırda ben ve sizden başka..

Bu suallerimi sorarken Tabiiye lâboratuarına girmiş bulunuyorduk.

Büyük cam dolaplara yerleştirilen, her nevi vahşî ve ehlî hayvanların dolguları ile süslenen ağaç dalları; kaya şeklinde mukavalarla, krepon kâğıtlarından yapılmış çimenlerin üzerindeki yılanların karşısında kendimi Afrikanın hattı üstüvadaki ormanlarında zannettim.

***

İki saatlik bir tetkik ve konuşmadan sonra, daima yanımızdan ayrılmayan ve samimiyetlerini gizlemiyen; Yarım Ay okuyucularını da bu ecnebî okulunun vaziyeti hakkında oldukça mufassal malûmatla tatmin etmeye çalışan Bayan Zihnet Sanlava teşekkürlerimi sunup ayrılırken, onu orada yalnız bıraktığımdan adeta müteessirdim...

Kolaylık-Şıklık

Her şeyden evvel kolaylığı arayan spor meraklısı Bayanlar, onlar için yapılmış olan bu sentür-külotları giyerek şıklığı da temin etmiş olurlar. Hututu inceltir Vücudun tenasübünü düzeltir ve en şedid hareketlerde bile kat'iyyen kaymaz

Fiyatı: 7 1/2 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız:

J. Roussel Paris

İSTANBUL, Beyoğlu

Tünel meydanı 12 No. lu.

Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No. lu tarifemizi isteyiniz.

Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasını öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden:

Dahiliye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda (104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon: 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz

Prensesin Yaş Günü

— Başı 15 inci sayfada —

—Sana bir kamçı lâzım.. ancak o zaman kımıldarsın!.. diyerek taracaya çıktı. Kâtip ciddileşmişti. Cücenin yanına diz çökerek elini kalbine koydu. Birkaç dakika sonra omuzlarını silkti, kalktı ve prensesin önünde bir reverans yaptı:

—Mi bella Princesa!(*) küçük Cüceler, artık hiç dansetmiyecek. Yazık; belki bu çirkinliğile kıralı bile güldürürdü.

Prenses gülerek sordu:

— Ama niçin, birdaha dansetmiyecek?

— Çünkü.. kalbi kırılmış, prensesim!

Prenses kaşlarını çattı, küçük, gül yaprağı dudakları istihfafla büküldü:

—Şimdiden sonra, benimle oynamağa geleceklerin kalpleri olmasın! dedi ve koşarak bahçeye çıktı.

(*) Güzel küçük prensesim

Resimli Ay'ın son neşriyatından:

Eski Türklerde Şarap ve Tarihi

Yazan: Rıza Çavdarlı

Şarabı ilk defa icad edip kullanan Türkler olduğunu, tarihî vesikalarla isbat eden kıymetli bir eserdir.

Fiatı 15 Kuruştur.

SİNEMA

Victoria Von Balasco "VARŞOVA KALELERİ" Adlı Bir Filim Çevirdi

Bugünkü sinema, artistliğinin en yakın şubelerinden biri olmakla beraber; o işten yıldızlığa yükselmiş kimse yoktu. Bu itibarla Victoria von Balasco, nevi şahsına münhasır bir san'atkâr olarak meydana çıktı. Victoria dört sene flim işlerinde yalnız dublajcı olarak çalıştı. Yani beyaz perdede kendisi görünmeden, sade sesiyle seyircileri teshir etti. Avrupada ve Amerikada dublaj işleri, bizde olduğu gibi rasgele yapılmaz. Bizde bir kişi ayni filimde birkaç aktörün yerine konuşuyor; ve tabiatıyle kordelâ berbat oluyor. Oralarda ise ayrı ayrı filimlerde dahi dublajcı, yalnız bir yabancı artistin yerine konuşmak vazifesini deruhde eder. İşte Victoria von Balasco da sade Annabel-la'nın filimlerinin Almanca dublajlarında bu sevimli Fransız artistinin yerine konuşuyordu.

Onun yalnız sesiyle değil, çehresi, etleri ve kemikleriyle de beyaz perdenin bir kahramanı olacağını ilk defa Louis Trenker keşfetti. Bu masum yüzlü, zeki bakışlı genç kıza «Kaybolmuş Evlâd» filminde mühim bir rol verdi. Victoria bu kordelâda hiç te fena oynamamış olmakla beraber, iyi bir san'atkâr olmak için daha fazla mücehhez bulunmak lâzım geldiğini takdir etti. Viyanadaki Tiyatro mektebine yazıldı. Oradan çıktıktan sonra Bern, Breslau, Münih, Stuttgart, Berlin tiyatrolarında alkışlar topladı.

Louis Trenker Amerikadan döndüğü zaman bu küçük san'atkârı hatırlamakta gecikmedi. «Kaliforniya Hükümdarı» kordelâsında ona iyi bir vazife ayırdı. Ve san'atkâr oradaki bedbaht kadını çok iyi temsil etti. Üçüncü filmi «Çocuk Doktoru Engel» de ise rolü genç anneyi temsil etmekti. «Metropol Otelindeki Balo» kordelâsı genç Victoria için hakikî bir muvaffakiyet vesilesi oldu. Son filmi «Varşova Kaleleri» Almanların Polonyalılarla müştereken yaptıkları, mevzuu Umumi Harpten alınmış hissi bir facifadır. Victoria'nın tıbbiyeli bir kız talebeyi temsil etmekte olduğu bu filim, pek yakında bitecek Almanya ile Polonyada birden gösterilmeğe başlanacaktır.

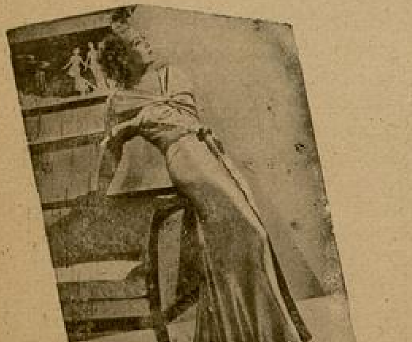

Yıldızlar Tatillerini Nerelerde Geçirirler?

Holivuddaki sinema yıldızlarının hususî hayatlarını tetkik eden Amerikan muharrirlerinden biri; muhtelif yıldızların yaz tatillerini nerelerde geçirdiklerine dair bazı malûmat toplamıştır. Bu malûmata nazaran Wallace Beery: Sierra dağlarındaki malikânesine çekilmekte. Georges Raft: köy hayatından hoşlanmadığı için Nevyorka gitmekte. Marlene Dietrich: Avrupaya seyahat etmediği takdirde Kaliforniya sahillerinde banyo yapmakta. Bing Crosby: ekseri zamanlarını at üstünde geçirmekte. France Dee ile kocası Joel Mac Creo: Arizona sahrasında gezintiye çıkmakta. Hem tayyareci ve hem aktör olan Colin Tapley: mütemadiyen tayyare gezintileri yapmaktadır.

Gary Cooper'in Çocuğu Oluyor!

Gary Cooper iki sene evvel Sandra Shau ile evlenmiş ve bu zamana kadar çocuğu olmamıştı. Haber verildiğine göre Sondra Shau hâmiledir. Bu münasebetle Gary Cooper büyük bir telâşa düşmüştür. Dört sene evvel tayyareci Lineberg'in çocuğunun başına gelen felâketi hatırladığı için, yavruşunu çocuk hırsızlarından korumak üzre şimdiden bazı ihtiyatî tetbirler almıştır.

Tayyareci Aktör

Colin Tapley dört senedir. Holivo[...] da aktörlük eden bir san'atkârdır. F[...] kat ondan evvel İngiliz hava kuvvetle[...] rinde en mühim şahsiyetlerden biriy[...] di. Şimdiye kadar içinde mühim rolle[...] oynadığı birçok filimlere ilâveten, ba[...] rolü bizzat kendisinin deruhte etti[...] bir kordelâ çevirmektedir. Bu filmin adı "Booloo" dır. Asrî bir Marko Po[...] lo'nun, bir dünya seyyahının hayatını tasvir etmektedir. Kordelânın dış sahneleri Malezya adalarındaki vahşi ormanlarda çekilecektir. Colin Tapley, rejisör Elliot'la birlikte Havaî adalarının merkezi Honolulu'ya gitmişler ve oradan tayyare ile Yokahama, Hong-Kong, Şanghay ve Manilâ yolile Singapur'a uçmuşlardır.

Marlene Diretrich Avrupaya Geliyor

Ağustos ayı içinde Marlene Dietrich'in Avrupaya gelmek üzere olduğu haber verilmektedir. Bir rivayete göre yeni bir film çevirmesi ihtimali vardır. Fakat umumî kanaat yalnız tatili geçirmek niyetinde olduğudur. Çünkü, henüz bitirmiş olduğu «Melek» isimdeki filminden sonra; rejisör Fritz Lang'ın idaresi altında "Gece Yarısı" adındaki kordelâyı çevirmek üzere eylûlde Amerikaya dönme mecburiyetindedir.

No. 60 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 60

Bilmece No. 60

S..du..r ..c..na L..l.n.. s.a..ha..s..
Si...in ..k .yl...p g..t.r.. d.. v.r.ne..n

Noktaların yerine gereken harfler gelince ortaya: «Mecnun» un «Leylâ»ya olan büyük aşkını gösterir bir beyit çıkacaktır.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

1 — 10 : Resimli Ayın bir yıllık abonesi;
11 — 30 : 50 kuruşluk bir kitap
31 — 100 : Resimli Ay Muhtıra Defteri.

---

58 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu :

«Mülkü dünya kimseye kalmaz sonu berbad olur
Ey muhibbi! şöyle farzet kim Süleyman olmuşuz» dur.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

10 Gümüş lira : İstanbul Kadıköy Osmanağa mahallesi Kalyoncu Hüseyin sokak No. 13 bay Nuri Duman kızı Müzehher Duman.

Beş gümüş lira : İzmir Kokaryalı rıhtım caddesi üzerinde No. 123 de bay Ethem Tezel oğlu Şadi Tezel.

Elli kuruşluk kitap : Diyarbekir Tay. A. Mu. bölük onbaşılarından Şefik Şener. İstanbul Tophane Çubukçular caddesi No. 14 apartman asteğmen Y. Yıldıran. İstanbul Yedikule istasyon caddesi No. 109 Süzan Göker. İstanbul Beyoğlu Hacıahmet sokak No. 6 da asteğmen Şemsi. İstanbul Kasımpaşa Hacıhüsnev caddesi No. 66 Ali Küçüktatlıdil. İstanbul Halıcıoğlu M. Tunç. İstanbul Büyükada Nizam caddesi Nizam sokak 22 Halûk. İstanbul Acıçeşme Numan sokak No. 3 Melek Zevzek. İnönü, Türkkuşu İnönü kampında öğrenici Bursalı Hasan Gülsoy. Samsun vilâyet daimî encümeni ikinci kâtibi Nimet Aydıner. Ankara Adliye Vekâleti merkez bürosu memurlarından Aliye Salmaner. Ankara merkez hıfzıssıhha müessesesinde müstahzır Melek İren. Antalya Yenikapı Zerdalilik No. 46 evde Muallâ Okan. Sinop memleket hastanesi hemşiresi Hüsniye Suna. İzmir ikinci karantina Mısırlı caddesinde No. 263 Aliye K. Özalanbaş. Bursa telgraf hat memuru Halil İbrahim oğlu Şemseddin Kanat. Bursa Demirtaş mahallesi Selvilibahçe çıkmazı No. 7 M. Şarman. Trabzon Zeytinlik mahallesi Medrese sokağı No. 10 Süleyman Koçman oğlu Kâmil Koçman. Küre C. okulu No. 43 Sevim Sezer. Bodrum jandarma komutanı oğlu İlhan Özgürer. Adana pamukçu Aziz fabrikası müdiri oğlu.... İnegöl Osmaniye mahallesi İbrahimefendi sokak No. 5 S. Erkmen. Ankara Samanpazarı Atilâ caddesi No. 116 da İzmirli Hasan Fehmi Kungur. Samsun belediyesi iskele memuru Hüseyin Tığın. Ankara İktisat Vekâleri limanlar umum müdürlüğünde Güzin Turanlı. Tirebolu telgraf şefi oğlu Kemal Özalp. Diyarbekir iskân müdiri kızı S. Gündüz. Yalvaç Türkiye Cümhuriyeti Ziraat Bankası Yalvaç ajans veznedarı eşi Sekine Nayir.

Yirmi beş kuruşluk kitap : Trabzon Değirmenderede İzzet yeğeni Hüseyin İren. Trabzon belediye fen memuru kızı Nezahat İmre. İstanbul Nişantaşı İskenderbey apartman İnci Nuri. Samsun Ziraat bankası memurlarından Bedi Nazlı. Bursa Sedbaşı Önder sokak No. 9 Muhittin Yücel. Bursa Fışkırık caddesi Ahmet sokak No. 14 Salâhaddin Târan. İzmir Karşıyaka Soğukkuyu tramvay caddesi No. 57 S. Erkun. İstanbul Maçka Teşvikiye 2 inci Yeni sokak No. 45 Nadide Tanfer. İstanbul Kadıköy Şifa sokak No. 16 İsmet Berkin. İstanbul Galata Yakut han No. 1 Öjen Res. Aydın İnkılâp caddesi foto Fahri sırası No. 11 öğretmen Sara oğlu İlhan. İstanbul Haydarpaşa Validebağ prevantoryomunda Erdek merkez öğretmeni Halime Kutluk. İstanbul Samatya Sancaktar Hayrettin mahallesi Koca Mustafapaşa caddesi No. 271 M. Özgören. İzmir Buca Gül sokak No. 3 Bedia Ilgaz. Adana Ekrem Avni evinde Hasan Vardar. Burhaniye ceza evinde Akif Tuncel. Niğde orta okul No. 18 Ekrem Kazancı. İstanbul Sirkeci Palas No. 5-6 Yücel Köseyiğitoğlu. İstanbul Bostancı Küçükyalı Ali Habil. Amasya tuhafiyeci Nail İlhami Uysal elile Salâhaddin Gürler. Diyarbekir Süleyman Nazif sokağı No. 24 M. Tarhan. İzmit kâğıt fabrikası işçilerinden No. 35 Şahap Tuğral. Kütahya Yeşilcami Çapraz sokak No. 4 de Tahsin Moralı. Orhangazi ilçe jandarma komutanı oğlu Necati İşçen. Sinop sıhhat müdiri eşi Drahşan. Urla birinci okul öğretmenlerinden Feriha Barlas. Konya Atatürk anıt alanı No. 182 Semiramis Güres. Kırklareli Koşu yolu caddesi No. 16 Yarsubay F. Ergin. Adana Eski istasyon İstiklâl mahallesi No. 3 emekli Yzb. Tevfik oğlu Kemal Ünlüer. Kocaeli Geyve ilçebayı oğlu Nihat Bülbülkaya.

Resimli Ay Muhtıra Defteri : Çine Madran caddesi No. 3 Güngör Gökçen. İzmir Gündoğdu Demirçenber sokağı No. 13 Raide Kanıt. İzmir Bornuva tarım okulu son sınıftan No. 66 Hasan Barlas. İzmir birincikordon Rıhtım han No. 10 bay Avni eşi Adil Şit. Ankara maliye vekâleti nakil işleri umum müdürlüğü memurlarından Saadet Alpan. Ankara Yenişehir Çankaya caddesi temyiz mahkemesi karşısı No. 33 Nazım Salman. Ankara İktisat Vekâleti zat işleri müdürlüğünde Zekiye Aktuğ. İstanbul Erenköy Kız Lisesi 345 Lâmia Sevim. İstanbul Kadıköy Moda caddesi Leylek sokağı No. 14 Muhittin Alilter. İstanbul Kandilli Kız Lisesi 832 Nihal Esat. Ankara Samanpazarı Atilâ caddesi Gündüz sokak No. 5 Mahmure İzer. Ankara Harp Okulu 151 Niyazi Karakaya. Ankara Musabey mahallesi Ut sokak No. 47 Sami Sözen. Samsun P. T. T. memurlarından Ferda Zeki Erkmen. İstanbul İstasyon caddesi No. 48 evde Mahmut. İstanbul Kireçburnu Direkli sokak No. 1 Melâhat Kuyaş. İstanbul Kandilli Lisesi sınıf 11 Hüceste Işıtman. İstanbul Üsküdar Ayazma Tulumba sokak No. 34 Şermin Sunol. Kırıkkale İstasyon hareket memuru Sabahattin Başar. Sivas Hocaimam mahallesi Pazar sokak No. 2 de Hayriye Sinar. Kütahya Polatbey mahallesi No. 13 ev Muhterem Sunan. Mudanya Çınarlıkahve sokak No. 7 F. Çağlarer. Sivas askerî hastane başhekimi elile Nezahat Atay. Niğde Paşakapısında Feyzullah Soylu kızı Melâhat Soylu. Samsun Saitbey mahallesi Hastahane sokak No. 7 Ayşe Özlü. Samsun Subaşı Müftü sokak No. 1 Sezai Aytunç. Eskişehir Hoşnudiye mahallesi Sükmen sokak No. 22 Zehra Esin. Kütahya Avukat Ş. Duralı kızı N. İ. Mersin bina tahrir komisyon reisi İhsan kardeşi İbrahim Çırağ. Edirne Yanıkkışla yeni cezaevi gardiyanı H. Tuncer. Elâziz Çemişkezek öğretmeni Müzeyyen Yalın. Adana P. K. 11 İskender Adayan. Adana sıtma enstitüsü kâtibi M. Arif Savaş kızı Nevin Savaş. Kocaeli maliye memurlarından Nevzat Oktay. Konya Şerefşirin sokak No. 19 da başkâtip Kâmil oğlu A. H. Özkömür. Denizli cezaevi Sadri Suner. Konya Âsarıatika müzesi Selma Berkmen. İstanbul Kadıköy Bahariye caddesi No. 122 Belma Hızer. İstanbul Maçka Nişantaşı Ihlamur yolu No. 16 Seniha Süleyman Aksan. İstanbul Arnavutköy Boğaziçi Lisesi 49 Gargalık Petre.

Yazı direktörü: Emin Refik Uzman ◆ No. 60 ◆ 1 Ağustos 1937 ◆ Basan: Resimli Ay Basımevi T. L. Ş.

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile za zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

" TOKALON„ kreminin " Pembe „ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise " TOKALON „ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz